

Título: Treballs sobre divisió territorial.

Autor: Varis autors

Fecha: 01/01/1980

Número: 0280

Entrevista Calvo Sotelo-Pujol

No es detecta que hi pugui haver una congelació de l'autonomia

La conversa a la Moncloa va durar una hora i mitja

Madrid. (Antoni Ribas, enviat especial.) — El president de la Generalitat va qualificar de positiva la seva estada a Madrid i la seva conversa amb el president del govern, Leopoldo Calvo Sotelo. El rostre del president de la Generalitat demostrava de manera evident el sentit de les seves paraules quan afirmava que de la conversa tinguda amb Calvo Sotelo «no es desprèn que hi hagi congelació autonòmica» en la línia que va avisar el mateix president en el darrer ple del Parlament, tot i que «hi ha elements objectius, però no es desprèn de les paraules del president del govern».

El president de la Generalitat va parlar durant una hora i mitja amb el president del govern, i la conversa va situar-se, segons va explicar el president Pujol, a fer un tour d'horizon; és a dir, a veure els elements polítics generals. Jordi Pujol assenyala que el president Calvo Sotelo té un altre estil de treball que el president del govern anterior, que delega moltes funcions a qui corresponen, i així, en les relacions Generalitat-govern central, indica que Calvo Sotelo havia dit que Miquel Roca parlés amb Martín Villa per a les qüestions de traspàs, i que Trias Fargas parlés amb García Añoveros per a les qüestions de les valoracions dels traspàs. I Pujol definí l'entrevista com a positiva, tranquil·litzadora, i que referent a l'autonomia no havia detectat «síntomes d'aturada o congelació» i que «estem a l'expectativa del que

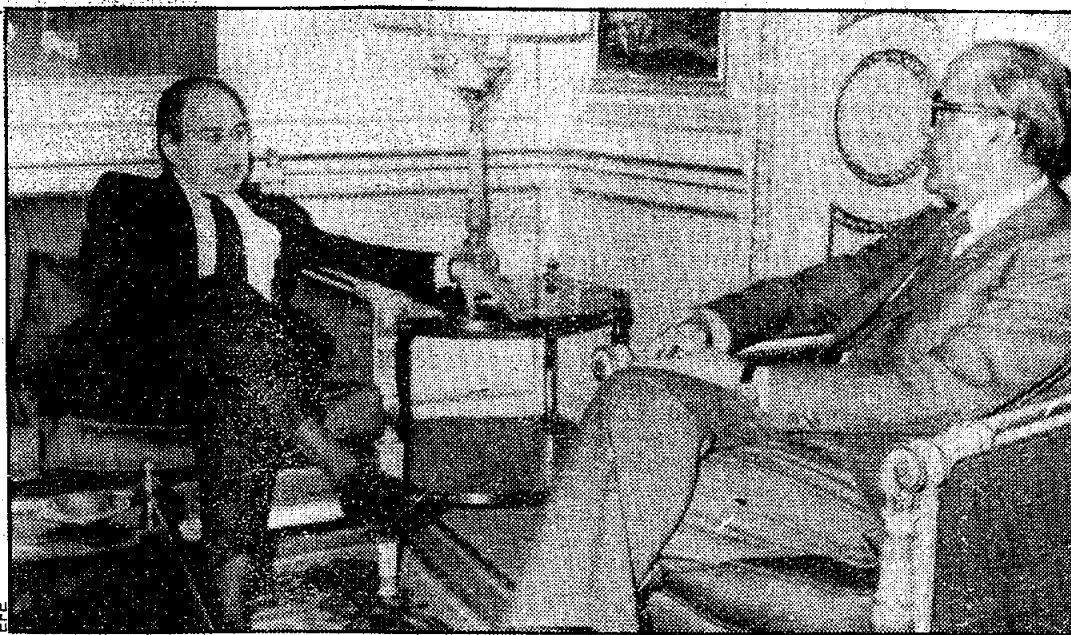
passara, perquè avui tenim bones paraules».

No cal cap cop de timó

El clima de Madrid encara és d'atordiment i preocupació pel que va passar el 23 de febrer, i en l'escenari de l'hemicycle del Congrés es respira el que va passar tot contemplant «els impactes del cop d'Estat fallit» a les parets encara no repintades. Lògicament, el que pugui esdevenir-se en la marxa autonòmica és un indicatiu dels efectes generats per la situació creada a la darrerria de febrer. En aquest sentit, el president de la Generalitat no va abonar les hipòtesis de frenada o congelació. «L'autonomia tal com la portem a Catalunya no necessita cap cop de timó. L'actuació és correcta des del punt de vista català i també per la repercussió que té a l'Estat. Hem de fer la nostra autonomia sense que sigui desestabilitzadora a tot Espanya, i nosaltres som responsables com qui més de l'equilibri i la democràcia, també som conscients que l'autonomia s'ha d'utilitzar amb molta prudència».

No al govern de coalició

Sobre política general, digué que va trobar el president del govern com «un home segur, amb voluntat de governar i que confia fer-ho, i això és positiu»; sobre el tema del dia que —donada l'entrevista de Calvo Sotelo amb Felipe González— era el govern de coalició, digué que

Una conversa cordial i positiva a la Moncloa

havia coincidit amb Calvo Sotelo, que no n'és partidari, malgrat que va remarcar que si es feia «no ens estriparem els vestits», bé no hi veia avantatges en el moment actual, «perquè la democràcia ha de comportar el joc de les alternatives i l'oposició ha de presentar solucions que pugui realitzar quan tingui el poder, i cal mantenir aquest joc correcte democràtic per a fer un país democràtic i europeu». També digué: «En el millor dels casos, no arreglaríem l'indria un grau més d'incertesa, cosa que és aconsellable d'evitar», i ho rebutjà, igualment, perquè podia portar a unes eleccions anticipades.

Sobre els fets sediciosos

del 23 i 24 de febrer, el president Pujol explicà que Calvo Sotelo l'havia informat de l'estat de les investigacions de tot el procés. Quant al programa del nou govern i la col·laboració que li podia donar la Minoria Catalana, el president Pujol va insistir que ells volen fer governable el país i que no havien parlat de pactes de cap mena.

Sobre la llei del traspàs de les diputacions a la Generalitat, el president va manifestar que encara quedaven dies perquè acabés el termini que té el govern per a fer la impugnació al Tribunal Constitucional i digué: «Tinc esperances de trobar una solució, que no serà totalment coincident amb la llei aprovada».

Dinar amb intel·lectuals i visita al Congrés

El president Pujol va invitar a dinar tres intel·lectuals castellans —Lázaro Carreter, Antonio Tovar i Julián Marias—, amb els quals van parlar de qüestions de llengua i de la visió de Catalunya des de l'anàlisi intel·lectual que es fa a la resta de l'Estat. Al dinar, havia d'acudir-hi també Dámaso Alonso, però aquest havia d'assistir a un homenatge a Luis Rosales.

Abans d'emprendre el viatge de retorn a Barcelona, el president va visitar el Congrés de diputats com a acte d'homenatge a la Constitució i la democràcia.

Afirmacions de Luis Otero

Les temptacions «golpistes» compten amb base àmplia

L'ex-comandant propugna mesures profundes

Barcelona. — «Les temptacions «golpistes» compten avui amb una base social i ideològica tan àmplia com sòlida, i l'afirmació que les forces armades canvien amb el pas del temps, amb la desaparició de la generació que va fer la guerra civil, és absolutament incorrecta». Aquesta afirmació l'ha feta l'ex-comandant Luis Otero, antic membre i cap visible de la Unió Militar Democràtica, en un article que aquesta setmana publica «Treball». Com deuen recordar, Otero és un dels qui foren apartats de l'exèrcit arran del procés judicial contra diversos membres de la UMD.

Otero recorda que tant Sant Martín, com Pardo Zancada o Tejero van ingressar a l'acadèmia militar després de la guerra civil, i considera que «ara és el moment en què, o bé s'adopten unes determinacions profundes, o bé entrem en una via de conseqüències

molt greus».

L'ex-comandant proposa tres mesures que, al seu entendre, «s'haurien d'haver pres fa molt temps»: la detenció, el procesament i la condemna de tots els implicats, després d'una investigació —«tinc l'esperança que això no sigui reduït a una sentència de set mesos com la dictada contra els participants en l'operació Galàxia», precisa—; com a segona mesura el nomenament «per a tots els càrrecs importants a les forces armades de militars «sincerament democràtics» o, si més no, sincerament no «golpistes»»; i, finalment, proposa «abordar la transformació de les forces armades», mentre es redacta un nou codi de justícia militar.

L'ex-comandant Otero acaba: «Difícilment la institució militar pot ser constitucionalista i assumir la Constitució i les noves ordenances quan, pràcticament, ni les

unes ni les altres no s'han llegit a les casernes».

Allende Salazar nega que hagi perdut jerarquia

D'altra banda, el nou governador militar de Lleida i cap de la divisió Urgell número 4, general Allende Salazar —que com se sap ha substituït el general Armada—, ha manifestat en unes declaracions a «La Manana» de Lleida que «el meu trasllat del govern militar de Madrid al de Lleida no comporta una pèrdua de jerarquia. Jo no vaig demanar un govern militar sinó el comandament d'una divisió com a general de divisió que sóc i me l'han donada». En un altre moment afirma que «l'actuació del general Armada ha estat per a mi un cop del qual ara em començo a recuperar». Com és sabut, Allende Salazar és cosí segon del general Armada.

Pressupost de la Generalitat

«No hi ha renúncia a la política d'ocupació»

Rigol explica la retirada del fons

Barcelona. — El conseller de Treball, Joan Rigol, ha declarat que «la retirada de dos-cents milions del pressupost no és cap renúncia de la Generalitat a la política d'ocupació, sinó que és obrir la iniciativa a totes les forces parlamentàries i abdicar una xifra simbòlica per anar a un plantejament més substantiu». El grup parlamentari de CiU, amb el suport de CC-UCD, ha retirat aquesta partida inicialment destinada al fons d'ocupació —l'anomenat «pla Rigol»— en el transcurs dels debats de la comissió d'economia i finances del Parlament, que estudia els pressupostos de la Generalitat per al 1981. Com a contrapartida, CiU va acceptar una esmena centrista per la qual es destinaran deu mil milions de pessetes per a obres socials, finançades a través de l'emissió de deute públic per part de la Generalitat. Anteriorment, una esmena del PSC a la totalitat del capítol de governació havia estat derrotada.

«El millor pla contra l'atur —afirma Rigol, el qual fou present al debat parlamentari del capítol de treball— no és el que tècnicament sigui millor, sinó aquell que sigui fruit dels esforços conjunts de les diferents parts socials. Això té el seu motiu en les causes internes de la crisi, que vénen donades pel fet que les diferents parts socials tiren cadascuna per la seva banda, i crec que ha de canviar-se la tendència. El simple fet que la patronal i els sindicats es posin d'acord en uns punts concrets sobre ocupació té un valor que ultrapassa el camp de l'ocupació i entra en el terreny de la racionalització del pacte».

**VENC TORRE
ZONA COSTA BRAVA
A SANT MIGUEL D'ARO**
Preu total 2.900.000
Amb terreny inclòs
Dono facilitats.
Tel 236 51 03
(No intermediaris)

La divisió territorial de Catalunya i l'administració pública autonòmica (i IV)

El règim local és una de les competències exclusives de la Generalitat (art. 9.8 de l'Estatut). El mateix Estatut recull les limitacions que afecten aquesta exclusivitat per raó de les competències exclusives que l'Estat es reserva a l'art. 149.1.18 de la Constitució per a legislar, generalment en forma de lleis de bases, sobre algunes qüestions que afecten el funcionament de totes les administracions públiques.

A més, les facultats de la Generalitat, en aquest punt com en tots els altres, hauran d'ajudar-se als principis constitucionals en general. Més particularment, potser, en matèria d'administració, haurà de tenir en compte la norma de l'art. 103.1 de la Constitució.

Es molt important advertir que les competències reservades a l'Estat en aquest punt tenen el mateix abast referides a totes les administracions públiques. És a dir, que no pot regular unes coses tractant-se de l'administració de les Comunitats autònomes i unes altres diferents per a aplicar-les a les corporacions locals. La raó és que la reserva estatal es refereix a les administracions públiques en plural i no estableix cap distinció entre les unes i les altres. Fins i tot entenc que les mateixes bases o regulacions que estableixi en els punts que són de la competència de les comunitats autònomes hauran d'informar la legislació que l'Estat estableixi per a regular la seva pròpia administració.

Cal també advertir que el fet que l'Estat es reservi el dret de dictar les bases d'una determinada regulació legal, no impedeix a la comunitat autònoma de promulgar una llei comprensiva de tota la matèria jurídica en qüestió, si bé, en la part afectada per la reserva estatal, haurà de conformar-la amb aquelles bases, fent coincidir la llei pròpia amb les disposicions bàsiques establertes per l'Estat. Si aquest aprovés, amb el nom de llei de bases, una disposició que ultrapassés allò que s'ha d'entendre amb aquella denominació, naturalment la comunitat autònoma podria apartar-se d'aquella llei en aquest punt. Certament que, algunes vegades, pot resultar difícil de distingir entre allò que constitueixen les bases d'una determinada regulació jurídica i allò que ja no ho són. En tot cas, serà el Tribunal Constitucional qui dirimirà la qüestió.

En canvi, quan la reserva estatal es refereix a la legislació sobre una determinada matèria i no solament a unes bases, si bé res no impedeix que la comunitat autònoma dicti la seva pròpia llei, en la qual reculli íntegrament la llei estatal corresponent i la desplegui com vulgui, potser serà millor que es limiti a reglamentar la llei estatal, facultat que en aquest cas li

Per deixar acabat aquest estudi he de referir-me encara a les potestats normatives de la Generalitat en matèria d'administració local i a les dues qüestions, tan discutides, de la subsistència obligada de les diputacions provincials i dels governadors civils de les províncies catalanes.

compet enterament.

Amb aquests advertiments previs, passo a examinar les reserves estatals en matèria de regulació de l'administració pública, contingudes a l'art. 149.1.18 de la Constitució, per tal de determinar-ne l'abast.

Són les següents:

Les bases.

a. Del règim jurídic de les administracions públiques.

b. Del règim estatutari dels funcionaris administratius.

En els dos supòsits, el text constitucional adverteix que aquestes bases hauran de garantir, en qualsevol cas, als administrats un tractament comú davant les diverses administracions públiques.

c. Dels contractes i concessions administratives.

d. Del sistema de responsabilitat de totes les administracions públiques.

La legislació.

a. Sobre el procediment administratiu comú, sens perjudici de les especialitats derivades de l'organització pròpia de les comunitats autònomes.

b. Sobre expropiació forçosa.

En aquests dos darrers casos de reserva legislativa estatal, correspondrà a la Generalitat, com ja he dit, la reglamentació, sense que la que pugui dictar l'Estat l'afecti en cap sentit. Tindrà, a més, la totalitat de les funcions d'execució, o sigui, podrà realitzar tots els tràmits del procediment administratiu i dels expedients d'expropiació forçosa que es refereixin a les funcions que són de la seva competència. Crec, especialment, que la llei estatal no podrà ni en un cas ni en l'altre introduir cap tràmit davant d'organismes estatals, ni que fos el Consell d'Estat, i que si hi fossin hauran d'ésser evacuats pels organismes equivalents de la Generalitat.

Sobre els quatre supòsits de reserva de les bases legislatives a l'Estat, a més de reiterar la meua opinió que això no impedeix, sinó que, al revés, recomana que la Generalitat dicti una llei completa en la qual reculli exactament el contingut d'aquelles bases, he d'aclarir el concepte de «règim jurídic de les administracions públiques» per la transcendència que una interpretació o l'altra pot tenir per a la futura llei de règim local de Catalunya.

Malgrat tot allò que s'ha dit o insinuat, tinc l'evidència que l'expressió «règim jurídic» només pot referir-se a l'obligació de les corporacions locals de sotmetre's a unes normes jurídiques en l'exercici de les seves competències, al sistema de reclamacions i recursos contra les decisions

d'aquelles, a la responsabilitat de les entitats, organismes autoritats i funcionaris i a la regulació de la tutela administrativa.

Em fundo per afirmar-ho en el fet que aquest és el contingut del títol cinquè del llibre tercer de la vigent llei estatal de règim local que porta precisament com a enunciat «Del règim jurídic» i que és igualment el criteri de les altres lleis administratives generals com la llei del sòl (text refós de 9 abril 1976, títol VII) i de les lleis que institueixen i organitzen entitats diverses; en l'advertència del text constitucional que la reserva a l'Estat de les bases del règim jurídic es dirigeix molt principalment («en qualsevol cas», diu el text legal) a garantir als administrats un tractament comú davant l'administració pública; que el contingut d'aquestes bases s'ha d'aplicar igualment a totes les administracions públiques i, en particular, que no pot ser distint si es tracta de la Generalitat o si es refereix a les corporacions locals de Catalunya, essent el seu abast pel que fa a aquella perfectament establert al títol segon de l'Estatut.

Així, doncs, les bases del règim jurídic no poden regular, pel que fa a les corporacions locals de Catalunya, la composició dels respectius òrgans de govern, la forma d'elecció, les competències de cada corporació, els recursos financers (que hauran de ser suficients per a l'exercici de les funcions que la llei els atribueixi, d'acord amb l'article 142 de la Constitució), el règim dels funcionaris (que en tot cas ja estarà parcialment

regulat per les bases del règim estatutari de la funció pública), etc. A més a més, en virtut dels arts. 5 i 9.8 de l'Estatut i 152.3 de la Constitució, que ja he examinat a bastament, tampoc no pot regular l'Estat ni el nombre ni la distribució territorial de les entitats locals a Catalunya.

Com a darrera observació vull fer notar que la regulació del règim jurídic de les administracions públiques que es reserva l'Estat, ho és a nivell de «bases» i, en qualsevol cas, per garantir als administrats un tractament comú davant d'aquelles. Per aquesta raó crec que no pot descendir a detalls com fixar quines autoritats poden suspendre o impugnar els acords de les entitats o, en general, exercir la tutela administrativa, qüestions que haurà de determinar la Generalitat en la llei de règim local de Catalunya; en canvi, dins la reserva de la regulació estatal l'abast i la naturalesa d'aquelles facultats pertocant, per exemple, a si ha de suposar un control de legalitat o també d'oportunitat.

Les diputacions catalanes

De tot allò que he dit fins ara, en resulta clarament la possibilitat (jo m'atreveiria a dir, la necessitat) d'extingir les diputacions provincials. Si la Generalitat pot prescindir de la província com a entitat local, lògicament pot anul·lar-ne l'òrgan de govern que és la diputació. No oblidem, a més, que la mateixa Constitució, fins i tot en el cas de subsistència de les províncies, preveu que llur govern i administració siguin encarregats a

altres corporacions de caràcter representatiu i que la competència per a fer-ho, a Catalunya, correspon a la Generalitat. Vegeu tot allò que ha estat explicat en els articles anteriors sobre aquesta qüestió.

Adverteixo només que crec que allò que no és possible legalment ara (si bé ho fou en el règim de la Generalitat provisional, segons l'art. 6 del real decret llei de 29 de setembre del 1977) és transferir en bloc les competències de les diputacions al govern de la Generalitat, perquè implica una centralització indeguda i l'atribució al govern central de Catalunya d'unes funcions pròpies de l'administració local. Allò que cal fer és crear prèviament les entitats territorials (segurament les regions) que han de continuar ostentant les competències que foren de les diputacions.

S'ha cregut que obstava a aquelles facultats, la disposició transitòria 6.8 de l'Estatut, en l'examen de la qual, per demostrar la inconsciència i les contradiccions que conté, no cal entrar. Basta dir que, com a disposició transitòria, allò que disposa mai no pot estar en contradicció amb el mateix Estatut i que, en tot cas, la seva força jurídica s'acaba des del moment que la Generalitat faci ús de les facultats que l'Estatut i la Constitució li atorguen sobre aquesta matèria.

Menys consistència té encara la disposició addicional quarta (encara que inexplicablement no es configuren com a transitòria), en regular la unió al pressupost de la Generalitat dels de les diputacions catalanes, perquè quan no existeixin tals diputacions tampoc no hi haurà pressupostos que puguin ser units al de la Generalitat. Potser sí que convindrà ajuntar d'alguna manera els pressupostos de les regions al pressupost de la Generalitat.

Els governadors civils

Em sembla evident que la figura del governador civil provincial, al territori de les comunitats autònomes, almenys a les completes de l'article 152 de la Constitució, ha de desaparèixer, almenys quan s'hagin completat els traspassos de serveis.

En primer lloc, perquè la seva natura d'instrument privilegiat del centralisme anterior és incompatible amb el nou ordre constitucional autonòmic. A més les funcions que fins ara ha realitzat deixaran d'existir o seran incompatibles amb les que s'atribuiran a altres òrgans.

Les atribucions actuals del governador sobre les corporacions locals ja hem vist que passaran totalment als òrgans de la Generalitat. Aquelles que restin, relatives a la direcció de l'admini-

nistració de l'Estat en el territori autonòmic, la Constitució les encarrega expressament al delegat del govern a la comunitat autònoma (art. 154 de la Constitució). L'ordre públic, funció bàsica de l'actual governador, ha de passar a la policia autònoma i a la Junta de Seguretat (art. 13 de l'Estatut) i la coordinació en aquest punt entre la Generalitat i l'Estat també és funció del delegat del govern (art. ja citat de la Constitució).

Finalment, la direcció política i la coordinació d'aquesta amb l'Estat s'atribueixen expressament al president de la Generalitat (art. 36.2 de l'Estatut, en relació amb l'art. 152.1 de la Constitució).

Qualsevol altra interpretació (manteniment de la figura dels governadors

civils, ampliació de les funcions administratives del delegat del govern o atribuir-li'n de caire polític, etc.) conduiria, a més a més, a una innecessària continuïtat d'organismes i de funcions que només serviria per a desprestigiar i fer inviables, sobretot econòmicament però també políticament, les comunitats autònomes. Recordeu com m'he esforçat per simplificar administrativament i fer viable econòmicament l'organització territorial de Catalunya, cosa que serviria poc si l'Estat, pel seu compte, volgués mantenir al territori de la Generalitat una organització administrativa i política fora de mida i essencialment contrària al règim autonòmic contemplat a la Constitució i desplegat a l'Estatut.

Josep M. Vilaseca i Marce

Generalitat

Pujol s'entrevista amb Calvo Sotelo a Madrid

Les autonomies, objectiu bàsic de la conversa

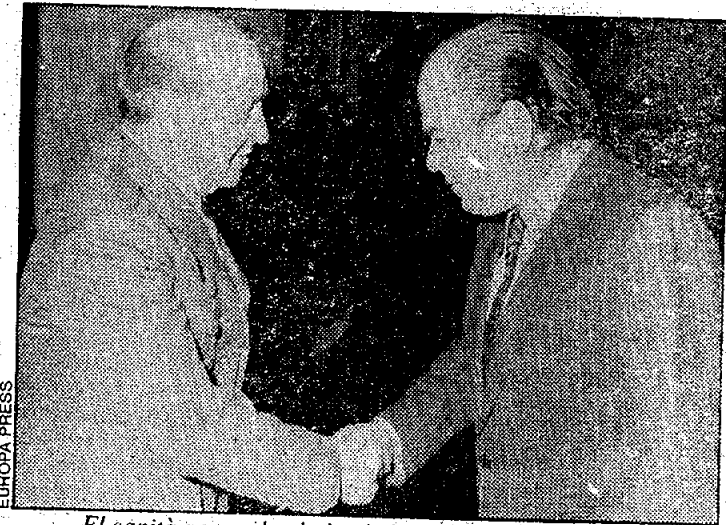
El president de la Generalitat s'entrevistarà aquest migdia amb el president del govern al palau de la Moncloa. Jordi Pujol enceta el torn de converses que el president del govern vol mantenir amb els presidents de les comunitats autònomes i les preautònomes en les pròximes setmanes.

El president de la Generalitat marxarà al matí de Barcelona i és previst que hi torni al vespre. La qüestió principal que motiva el viatge és l'entrevista amb Calvo Sotelo a les dotze del migdia. No és previst, segons que van poder saber ahir, cap altra mena d'entrevista amb personatges polítics de l'Estat, tot i que no es descarta que durant el dia pugui establir-se algun altre contacte.

El procés autonòmic

Segons que s'indicava en fonts acostades a la Generalitat, la conversa —que és la primera que celebraran a Madrid el president de la Generalitat i el president del govern, tot i que han parlat diverses vegades per telèfon abans i després del vot d'investidura— se centrarà en la marxa del procés autonòmic i, sobretot, en com ha de fer-se en la temporada que s'ha iniciat a partir de la darrera setmana.

La incògnita és veure com el govern de l'Estat concep la política autonòmica. Perquè d'ençà de la seva constitució i, més concretament, després de l'intent de cop d'Estat frustrat, el mateix president de la Generalitat ha avisat —ho féu al Parlament en el ple de dijous passat— del perill que hi hagi una congelació de la política autonòmica, i Joan Reventós va concretar que podia bloquejar-se la tasca del Parlament i l'autonomia convertir-se en una descentralització. Això hauria de veure's concretat en com s'avança en la política de traspàs —la Generalitat volia aconseguir encara alguna cota més alta que les actuals—, les valoracions que se'n fan, com es planteja el finançament dels serveis traspasats —la qüestió més delicada de l'Estatut— i, en general, com s'accepta el paper legislatiu de la Cambra catalana, sobretot en aquelles qüestions fonamentals per a Catalunya, com és ara l'ordenació del territori i el mateix traspàs de serveis de les diputacions a la Generalitat.

El capità general saluda el president de la Generalitat

Fa uns dies fonts properes a la Generalitat permetien d'endevinar que existia el perill de la congelació autonòmica que va insinuar-se al Parlament i que, a partir d'ara, s'hauria d'estabilitzar l'autonomia amb el que fins ara s'ha aconseguit i vigilar de no fer susceptibles en qüestions que podrien ser impugnades. Ahir, però, les mateixes fonts ens indicaven que aquest perill s'havia esvaït i que la temença de la congelació no era tan immediata. La solució del problema de la RTV a Catalunya en pot ser un indicatiu, sobretot si ara s'avança en la millora de la programació. El fet que el director general de Mitjans de Comunicació, Agustí Farré, sigui un dels acompanyants del president en aquest viatge, fa pensar que pugui parlar-se d'això, tot i que el director general de RTV sigui aquests dies a Barcelona.

En l'anada a Madrid, a més d'Agustí Farré, acompanyen el president Pujol el secretari general de la presidència, Lluís Prenafeta, i el cap de protocol, Raül Rancé. No es creu que la visita del president de la Generalitat coincideixi amb la del lehendakari del País Basc, Carlos Garaikoetxea, que també acudirà a Madrid per tal d'entrevistar-se amb el president del govern.

Comissió mixta

La comissió mixta de traspàs de serveis tornarà a reunir-se dimarts de la setmana que ve a Madrid, després d'un mes i mig de no celebrar cap reunió de treball.

La tasca de la comissió mixta va paralitzar-se arran de la dimissió d'Adolfo Suárez com a president del govern i tot el procés desencadenat per a la formació d'un nou govern.

Visita del capità general

El capità general de la quarta regió militar, tinent general Ricardo Arozarena, va visitar ahir a les deu del matí el president de la Generalitat, Jordi Pujol, al seu despatx oficial del palau de la plaça de Sant Jaume.

L'entrevista, que ha estat qualificada per la Generalitat de «cordial i respectuosa», té el caràcter de visita de cortesia després de la presa de possessió del nou capità general i després de la visita que amb aquell motiu li féu el president de la Generalitat. Immediatament després, al mateix palau, el capità general visita el president de la diputació, Francesc Martí i Jusmet. El tinent general Ricardo Arozarena es trasllada també al Parlament per retre visita al president Barrera.

Parlament

La llei antiterrorista es debatrà en comissió

El PSUC en vol la derogació

La proposició no de llei que va presentar el PSUC per tal que el Parlament demani la derogació de la llei antiterrorista serà debatuda i tramitada, no al ple, sinó a la comissió de justícia, dret i seguretat ciutadana, segons va acordar ahir la mesa, després de l'habitual reunió amb la junta de portaveus. En el cas que l'esmentada proposició prosperés, el Parlament de Catalunya demanaria al Congrés de diputats i al govern central la iniciació del procés per a la derogació.

A més d'aquesta qüestió, la mesa va donar ahir tràmit al document de bases sobre la selecció del pla d'obres i serveis presentat pel Consell executiu d'acord amb una resolució del Parlament. Aquest document serà debatut per la comissió d'economia juntament amb els pressupostos.

També la mesa va donar tràmit al projecte de llei de protecció de la zona volcànica de la Garrotxa presentat pel Consell executiu. Com deuen recordar, anteriorment el PSC va presentar una proposició de llei

sobre aquesta mateixa qüestió. Justament avui acaba el termini fixat per tal que el Consell executiu faci saber si considera que el projecte comportaria un augment de despeses —cas en què no seria tramitat. Si això no és així, la proposició socialista haurà d'anar al ple perquè sigui aquest qui decideixi si la pren o no en consideració i passa a comissió.

Les directrius i l'esquema del pla territorial de Catalunya, que també fou presentat pel Consell executiu d'acord amb una resolució parlamentària, es trametan a la comissió de política territorial, segons va acordar també la mesa. Així mateix acordà, a petició de la comissió institucional, que sigui la comissió d'economia qui elabori la llei sobre la sindicatura de comptes —que com totes les lleis institucionals s'ha de fer per iniciativa conjunta— tot i que després s'incorporarà a l'Estatut interior. La proposició no de llei sobre funció pública presentada pel PSC fou també tramitada per tal que sigui debatuda a la comissió institucional.

Jornades jurídiques

Pujol: «L'Estatut, una eina per a salvar la identitat»

L'edició recull les ponències

Barcelona. — «L'Estatut no el tenim per aconseguir una competència més o menys sinó fonamentalment per a salvar la nostra identitat», va dir ahir el president Pujol en la presentació del llibre que recull les ponències presentades a les Jornades sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

«Ara que hi ha un cert aire de crisi, cal reflexionar sobre el fet que encara que aquest Estatut no és el que molts de nosaltres hauríem desitjat serà una bona eina per a construir Catalunya. Cal aplicar-lo gradualment i sistemàticament», va afegir Jordi Pujol.

El president va qualificar l'esmentat volum de molt útil per a ajudar a batre «una batalla llarga i plena de petits i grans problemes d'interpretació jurídica i establiments de límits».

Una cinquantena de juristes

Les Jornades sobre l'Estatut van ser organitzades per l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, el Col·legi d'Advocats de Barcelona, el Col·legi de Notaris de Catalunya, la facultat de dret de la Universitat de Barcelona i la mateixa facultat de la Universitat Autònoma, a més de la càtedra Duran i Bas de dret català.

Sis qüestions foren profun-

dament tractades en el transcurs de les Jornades: la competència legislativa en matèria de dret privat, les competències en matèria de justícia, l'ús del català davant l'Administració, l'organització territorial de Catalunya, el Parlament de Catalunya, l'Estatut i la universitat i les finances de la Generalitat.

Josep Joan Pintó, degà del Col·legi d'Advocats de Barcelona, lliurà en representació de les entitats organitzadores un volum d'aquesta edició al president Pujol: «Cadascun dels autors —va dir el senyor Pintó— és responsable de les opinions que expressa, per la qual cosa les jornades no van comportar la formulació de conclusions».

Una cinquantena de desta-

cats juristes van col·laborar en aquests estudis, els quals han estat valorats com una aportació profunda de la jurisprudència a la legislació autonòmica. El volum publicat inclou, a tall de pròleg, uns fragments d'una conferència pronunciada l'any 1933 per Amadeu Hurtado i Miró, l'eminent jurista que tingué una intervenció fonamental en l'elaboració de l'Estatut d'autonomia del 1932.

VENC TORRE
ZONA COSTA BRAVA
A SANT MIQUEL D'ARO
Preu total 2.900.000
Amb terreny inclòs
Dóno facilitats
Tel. 236 51.03
(No intermediaris)

El socialista Busquets vol que es guardin les fitxes policiaques de la dictadura

Barcelona. — Juli Busquets, parlamentari de Socialistes de Catalunya PSC-PSOE ha preguntat al ministeri de l'Interior quines mesures s'han establert per tal de guardar convenientment els documents policiaques elaborats en el transcurs de la dictadura, segons un comunicat d'aquest partit.

La divisió territorial de Catalunya i l'administració pública autònoma (III)

Elaborada en els articles anteriors una proposta d'organització i funcionament dels òrgans administratius locals de Catalunya, convé ara saber si les disposicions de la Constitució espanyola poden constituir un destorb o condicionar d'alguna manera la implantació legal dels organismes previstos en els termes que resten esbossats.

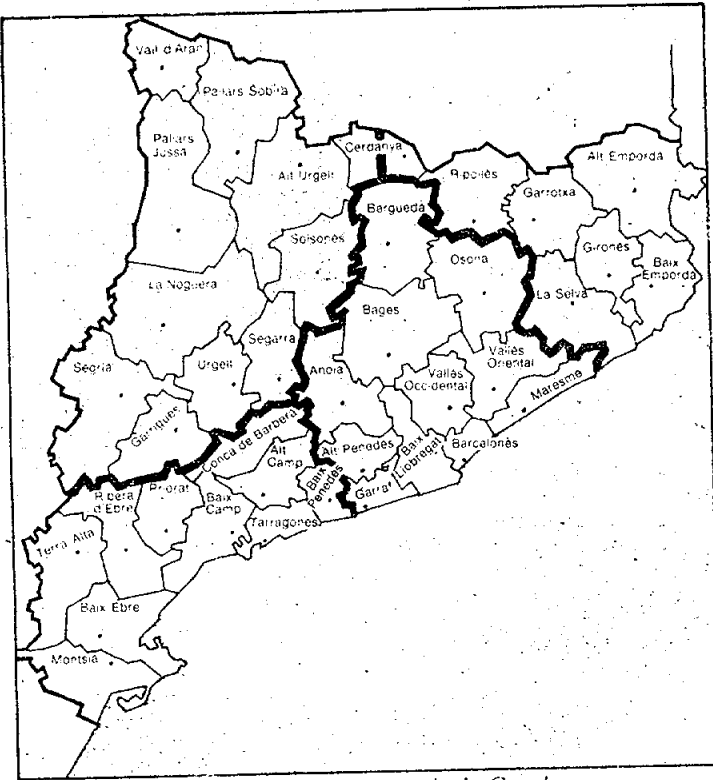
Dos grups de disposicions condicionen aparentment l'àmplia competència que l'Estatut, a l'art. 5.3, atribueix al Parlament de Catalunya per a legislar sobre l'organització administrativa del territori: d'una banda, la suposada subsistència preceptiva de la província com a organisme territorial (art. 137 de la Constitució), en el doble aspecte d'entitat local i de divisió territorial per al compliment de les activitats de l'Estat (art. 141); de l'altra la competència exclusiva, si bé en aquest cas molt puntual, que l'Estat es reserva, a l'art. 149.1.18, sobre la regulació de certs aspectes de totes les administracions públiques, és a dir, no sols de l'Administració pública estatal, sinó també de les comunitats autònomes i de les corporacions locals.

Funcions de la província

Sobre el primer grup de preceptes, cal dir que l'art. 137 conté una declaració programàtica que no és suficient per a afirmar la intangibilitat de la província. Més que això es tracta d'una simple enumeració de les grans divisions territorials de l'Estat que constituiran el contingut del títol vuitè de la Constitució, del qual aquest article és el portic, per a destacar-ne una qualitat important, en contrast amb la realitat anterior: l'ur autònoma per a la gestió dels interessos respectius.

Per això crec que la subsistència obligada o no de la província s'ha de deduir, en tot cas, de la resta del text constitucional i sobretot de l'art. 141. Aquest, en determinar-ne les funcions, és el que ens ha de dir si la província serà una divisió territorial obligatòria o no. És curiós que li n'assenyali dues (entitat local determinada per l'agrupació de municipis i divisió territorial per al compliment de les activitats de l'Estat) i obliidi l'altra funció que resulta dels arts. 68.2 i 69 d'ésser la circumscripció electoral per a la designació dels components de les Cambres legislatives. Aquesta darrera funció em sembla totalment insubstituïble, mentre que no es modifiqui la Constitució, però no condiciona de cap manera l'establiment de l'organització local autònoma.

Sobre les altres dues funcions no vull negar la impressió que d'una lectura precipitada del text constitucional se'n podria treure, que en qualsevol cas han d'ésser realitzades a nivell provincial. Però cal aprofundir la qüestió abans de formular unes conclusions

Les quatre províncies actuals de Catalunya

definitives.

Podria també semblar que reforça aquella primera impressió, l'art. 5.4 de l'Estatut. Recordem que literalment diu: «Allò que estableixen els apartats anteriors (la més ampla competència de la Generalitat per estructurar l'organització territorial de Catalunya) s'entendrà sense perjudici de l'organització de la província com a entitat local i com a divisió territorial per a l'acompliment de les activitats de l'Estat, de conformitat amb allò que preveuen els arts. 137 i 141 de la Constitució». De la lectura d'aquest precepte, no en resulta, però, gaire cosa. S'ha de veure en què consisteix aquella «conformitat», o sigui, què és el que diuen els articles citats de la Constitució. Una cosa, però, resulta clara en bona hermenèutica: que aquest apartat 4 de l'article 5 de l'Estatut no pot interpretar-se en contradicció amb els tres primers apartats del mateix article, perquè en aquest cas aquells haurien d'haver estat suprimits. Només una interpretació harmònica i constructiva entre aquests i els articles 137 i 141 de la Constitució pot ésser vàlida. Els repetits preceptes estableixen ben clarament unes facultats del Parlament de Catalunya que han d'ésser en tot cas efectives en tot allò que literalment expressen; i cap precepte de la Constitució pot suprimir-les.

Vegem què diuen: què és competència de la Generalitat (concretament del Parlament) estructurar el territori català en municipis i comarques i, a més, crear les demarcacions supracomarcales que vulgui. Totes aquestes divisions constituiran entitats territorials amb un règim d'autonomia. Fer tot això constitueix una obligació que l'Estatut imposa al Parlament de Catalunya i que només pot estar limitada per l'organització de la província —si així resultés dels arts. 137 i 141 de la Constitució— i per les competències exclusives de l'Estat de l'art. 149.1.18.

Ho confirma expressa-

ment l'atribució a la Generalitat de la competència exclusiva sobre el règim local (art. 9.8 de l'Estatut), on només es fa l'excepció de les competències exclusives de l'Estat que s'acaben de citar, però no la de l'organització de la província. També es reforça amb la disposició de l'art. 152.3, que reserva expressament als Estatuts de les comunitats autònomes, especials o completes, la possibilitat de crear circumscripcions territorials pròpies mitjançant l'agrupament de municipis limítrofs i els atribueix el gaudi de plena personalitat jurídica. Aquí no s'estableix expressament cap limitació o excepció.

La província com a entitat local

Cal advertir que el concepte d'entitats territorials, comú als municipis, a les províncies i a les circumscripcions pròpies d'algunes comunitats autònomes, a les quals es refereix la Constitució, però també a les divisions comarcals i supracomarcales previstes a l'Estatut, impliquen atribuir-los les facultats i competències necessàries per a governar i administrar els interessos propis del respectiu territori d'una manera general i indeterminada.

Per tant, és literalment absurd que puguin coexistir les províncies, com a entitats locals, amb les entitats locals que decideixi crear una comunitat autònoma en ús de les facultats que li resulten de l'art. 152.3 de la Constitució i del 149.1.18, a «contrario sensu». (I en el cas de Catalunya, dels arts. 5 i 9.8 de l'Estatut.) Perquè les entitats locals de la comunitat autònoma tindran la mateixa competència global que l'entitat local província (el govern i l'administració dels interessos propis del territori respectivament), raó per la qual la creació de les unes fa inútil i perturbadora la subsistència de les altres. ¿O s'ha d'entendre, al revés, que la subsistència de la província impedeix a les comunitats

autònomes l'exercici de les facultats que els reconeix expressament l'art. 152.3 de la Constitució? Però aquesta conclusió és precisament l'absurda.

Encara hi ha més: la Constitució, en parlar de la província com a entitat local, diu que tindrà personalitat jurídica pròpia (art. 141.1) mentre que al municipi li atribueix personalitat jurídica plena (art. 140), cosa que ha de significar forçosament una gradació de personalitat que respon perfectament a la realitat actual d'ambdues entitats. Però, observem que l'article 152.3 també atribueix a les entitats creades per les comunitats autònomes la mateixa personalitat jurídica plena dels municipis, per tant més completa que la de les províncies.

Observem també que l'art. 141.3 de la Constitució, en autoritzar la creació d'agrupacions de municipis diferents de la província, dona a entendre a bastament que aquelles substitueixen a aquesta. Aquesta opinió es reforça llegint l'apartat 4 del mateix article que referent als capítols o consells insulars expressament assenyalava que seran «a més de les províncies», cosa que no adverteix quan parla de les agrupacions de municipis diferents de la província.

Així doncs, l'entitat local província subsistirà en tot el territori espanyol, llevat d'allà on les comunitats autònomes que estiguin facultades per a fer-ho decideixin de crear entitats locals pròpies, distintes d'aquella, sobretot si els atribueixen unes competències sensiblement coincidents i possiblement superiors, i per tant totalment incompatibles amb la sub-

sistència de la província en la funció que estic examinant.

Encara hi ha un altre argument favorable a aquesta tesi, tan important o més que els anteriors. És que l'art. 5.4 de l'Estatut no estableix pas directament la subsistència de la província com a entitat local, sinó que exclusivament diu que les competències de la Generalitat s'han d'entendre sense perjudici de l'organització de la província com a entitat local... de conformitat amb allò que preveuen els arts. 137 i 141 de la Constitució. Ja hem vist l'abast real d'aquests articles, relacionant-los amb la resta de la Constitució, i com no regulen l'organització de la província més que atribuint-li personalitat pròpia autònoma, fent constar que constitueix una agrupació de municipis i que el seu govern i administració correspondrà normalment a la diputació.

Però és que precisament l'organització de la província, com la de totes les corporacions locals, és competència exclusiva de la Generalitat, segons l'art. 9.8 de l'Estatut, amb les soles limitacions ja esmentades, l'abast de les quals examino tot seguit. Aquell «sens perjudici» queda, per tant, reduït a l'obligació de la Generalitat, en organitzar les entitats locals provincials (o aquelles altres que les substitueixin), de donar-los personalitat pròpia, autonomia financera suficient, constituir-les com una agrupació de municipis i encarregar llur govern i administració a unes diputacions o a altres corporacions de caràcter representatiu. Tots aquests requisits es compleixen en el meu projecte de divisió i organització del territori català.

La província com a divisió territorial de l'Estat

L'altra funció de la província, segons la Constitució, d'ésser «divisió territorial per al compliment de les activitats de l'Estat» és independent de la seva qualitat d'entitat local i per això en res no afecta a aquesta. Pot existir la província per a una de les dues funcions i desaparèixer per a l'altra. A més és l'Estat i no la Generalitat qui ha d'organitzar aquella funció i, per tant, aquí és totalment correcta l'excepció (el «sens perjudici») de l'art. 5.4 de l'Estatut.

Només voldria fer-hi algunes remarques. Primera, que la definició constitucional no suposa que necessàriament l'Estat hagi de realitzar les seves activitats desconcentrades a nivell de províncies. No ho ha fet fins ara, ni ho farà en el futur en moltes de les seves activitats. Citem-ne algunes: de tipus militar —regions militars, departaments marítims i regions aèries—, judicial —Audiències Territorials, d'una banda, i partits judicials, de l'altra—, règim d'aigües

—confederacions hidrogràfiques—, demarcacions dels registres de la propietat, serveis comercials de l'Estat, etc.

Segona remarca: Els serveis que l'Estat ha de transpassar a la Generalitat en virtut de les competències que li atribueix l'Estatut faran disminuir considerablement les atribucions de les actuals delegacions provincials, les quals, en els casos de competències exclusives de la Generalitat hauran de desaparèixer. Curiosament una gran part dels serveis estatals que no seran objecte del traspàs són aquells que l'Estat no administra provincialment: serveis exteriors, de defensa, judicials, etc. Tot això farà que la funció estatal de les províncies catalanes quedi molt reduïda, raó per la qual fóra bo que els serveis residuals de l'Estat a Catalunya fossin administrats unitàriament a nivell de tot el territori, com expressament ho estableix per al País Basc l'article 23 del seu Estatut.

Josep M. Vilaseca i Marcet

Traspàs a la Generalitat

Desmentit un acord CiU-CC sobre les diputacions

Es vol evitar el recurs d'inconstitucionalitat

Marià Alavedra desmentí que Centristes de Catalunya-UCD i Convergència i Unió, com informava ahir a la tarda l'agència Efe, s'hagués arribat a un principi d'acord per a la modificació de la llei de traspàs urgent i ple de les diputacions a la Generalitat per tal d'evitar que des de l'Administració central de l'Estat es presentés recurs d'inconstitucionalitat al Tribunal Constitucional.

Ahir a la tarda es donava a conèixer la notícia del principi d'acord mentre el grup centrista tenia una reunió del consell executiu i s'havia informat que estaven estudiant la possibilitat de presentar algunes modificacions. Almenys analitzaven les fórmules que el grup tenia previstes per tal de modificar la llei aprovada pel Parlament de Catalunya a la sessió del dia 17 de desembre. A la mateixa reunió estaven estudiant el projecte de llei de normalització lingüística del català i també la de pressupostos de la Generalitat per al 1981, que és en fase de ponència.

No es descarta negociar

Per la seva banda, ahir al vespre els portaveus parlamentaris de CDC estaven reunits per estudiar els temes dels treballs que són en curs de debat en ambdós Parlaments. Marià Alavedra en acabar la reunió ens deia que de principi d'acord «res de res» i que ells esperaven el que faria l'Administració central. Per altra banda, no es descartava —segons altres fonts— el camí de la negociació.

El camí d'una proposta

Segons vam poder saber, el camí legal més indicat per a la possible modificació de la llei ja aprovada pel Parlament és la presentació d'una proposta de llei, que pot ser presentada per un diputat amb la signatura de quatre membres més de la Cambra o un grup parlamentari amb la sola firma del portaveu. La mesa la remetrà al Consell executiu perquè aquest manifesti si la predrà en consideració i donarà conformitat o no a la tramitació; i si passats quinze dies el Consell executiu no diu res en contra es posarà a tràmit; llavors cal que el ple del Parlament es pronunciï sobre si es pren en consideració o no. Si és favorable, llavors cal que es tramiti a la comissió pertinent.

Es evident que en tot aquest procés, si aquesta és la via escollida, als vots de CC-UCD i als de CiU, cal sumar-hi algun grup o negociar l'abstenció de dos grups.

Modificar els consells territorials

Els temes que contemplaria l'acord de modificació tampoc es feien públics ahir en donar-se avís de l'acord. Hom creu, però, que serà en aquells articles de la llei de transferència de les diputacions a la Generalitat en què es creen els consells territorials, com a

noves entitats de caràcter públic i d'ens locals. És a dir, bàsicament l'article 10. Dotant-los de més competències, perquè puguin ser més equiparats a les diputacions provincials, i per tant no s'entri al marge d'inconstitucionalitat que veu l'Administració central de l'Estat. Segons com sigui la modificació, els consells territorials —tal com va dir-se en el debat al Parlament— esdevindrien una mena de noves diputacions amb nom diferent.

Com que es diu que es tracta d'un principi d'acord, cal veure ara com es precisa i com es concreta, i què s'hi afegeix o es redacta diferent de la llei ja aprovada pel Parlament.

El termini perquè pugui ser presentat recurs per part del govern central o de l'advocació de l'Estat acaba a final d'aquest mes, ja que llavors es compleixen els tres mesos previstos per a aquest tràmit. Per tant, resta tot aquest mes per a poder trobar un camí per resoldre el contenciós que ve des de l'aprovació al mes de

desembre de la llei de traspàs de les diputacions a la Generalitat.

Els socialistes, a l'aguait

Un portaveu del PSC ahir a la tarda ens manifestava que desconeixien si hi havia acord o pacte entre CC-UCD i CiU en aquest tema i en quins termes. No obstant això, ens feia avinent que estaven a l'aguait de la qüestió per veure com acaba. Afegeix que «no admetrem que una llei promulgada pel Parlament de Catalunya i sobre la qual hi ha un possible recurs d'inconstitucionalitat pugui ser objecte d'una negociació secreta, sobretot en els aspectes més polèmics».

Cal recordar que va ser l'acord CiU-PSC el que va fer prosperar la llei de traspàs de les diputacions a la Generalitat, ja que CC-UCD, per una banda, van oposar-s'hi perquè vorejava la inconstitucionalitat i ERC i PSUC per altres qüestions derivades de les seves polítiques diferents sobre la qüestió de les comarques.

Comitè central del PSUC

Frutos vol la prohibició de revistes i partits «golpistes»

Cal un acostament de la societat a l'exèrcit

Barcelona. — El secretari general del PSUC, Francesc Frutos, es va pronunciar ahir per una «acció democràtica contundent contra revistes, persones i partits que criden al «golpismo» i propugnen l'exigència de la seva prohibició i il·legalització: «I això, no contra la llibertat d'expressió, sinó justament en defensa de la llibertat d'expressió». L'afirmació la féu el dirigent del PSUC en el transcurs d'una conferència de premsa quan se li preguntà sobre les darreres afirmacions del dirigent de Fuerza Nueva, Blas Piñar en actes del partit, però lògicament la referència la feia extensiva a altres publicacions.

Aproximació de la societat a les forces armades

El comitè central del PSUC s'ha reunit aquest cap de setmana per analitzar i valorar l'intent de cop d'Estat i la situació que ha creat. En la resolució aprovada, es ratifiquen de fet i s'amplien el que foren les primeres reaccions dels membres de la direcció que hem anat recollint en dies anteriors. Així, la resolució contempla la necessitat d'un «treball tenaç d'aproximació de la societat a les forces armades, des de les institucions, les entitats i les forces polítiques». I això, perquè el PSUC considera que els fets que s'han produït tenen arrels profundes. Les característiques d'alguns dels implicats, l'existència d'una àmplia conspiració, així com les dificultats que va trobar el mateix rei

per a restablir la disciplina i imposar l'acostament de l'ordre constitucional indiquen que ens trobem davant d'un fenomen de més ampli abast, caracteritzat per una autèntica crisi de relacions entre el poder civil i sectors importants de les forces armades i de l'ordre públic».

En altres punts de la resolució, el comitè central considera que el cop ha posat a prova les institucions democràtiques i també les forces armades i els cossos de seguretat de l'Estat, així com la consciència democràtica dels pobles de l'Estat espanyol. Valora altament el paper del rei «en el convenciment que la seva actuació en contra de l'intent «golpista» i de les actituds vacil·lants d'alguns sectors de la jerarquia militar va ser decisiva per aturar els propòsits dels facciosos». Valora també la resposta popular que l'intent ha suscitat.

Patronals i Església

En un altre punt, el comitè central «valora positivament les primeres actuacions encaminades a determinar responsabilitats i a castigar els culpables. El PSUC reïtja, però, la necessitat que s'apliqui la legislació vigent a tots els implicats i inspiradors de l'intent de cop d'Estat, militars i civils». Justament, la possible implicació de sectors civils va ser un dels temes abordats en la conferència informativa. «No tenim elements suficients que ho determinin, tot i que se'n parla», declarà Frutos. Si

que valorà, en canvi, l'actitud d'alguns d'aquests sectors. «Hi ha el pronunciament de les patronals a favor de la Constitució, i això és positiu, però cal també valorar que va ser un pronunciament tardà, molt després del discurs del rei». També en aquest sentit, Frutos es referí a les reaccions de les altes jerarquies de l'Església, el paper de les quals no fou molt clar en els moments més crítics de la rebel·lió.

Proposta de govern d'àmplia base

En altres punts, la resolució del comitè central reitera la proposta de govern d'àmplia base, critica el suport de CDC al govern d'UCD perquè considera que és un obstacle important per a avançar cap a la formació d'aquell govern, considera el terrorisme com «un dels principals factors de cohesió d'actituds anticonstitucionals entre sectors de les forces armades i dels cossos de seguretat» i conclou que el PSUC «s'oposarà a l'intent de capitalitzar els fets dels darrers dies al servei d'una política social i institucional més reaccionària que no faria altra cosa que accentuar les contradiccions i les febleses que els han originat». El mateix Frutos reconegué que «el mateix intent de cop d'Estat té una repercussió regressiva en el conjunt de la societat». El comitè central es tornarà a reunir aquest cap de setmana per abordar amb més profunditat la situació.

Generalitat

Pujol rep ambaixadors d'Austràlia i Itàlia

Llibre de les jornades de l'Estatut

Barcelona. — El president de la Generalitat, Jordi Pujol, va rebre ahir al matí en audiència els ambaixadors d'Austràlia i Itàlia a Madrid, Kenneth Henry Rogel, i Rafael Marras respectivament. No ha estat fet públic el contingut d'aquestes entrevistes, però cal suposar que els darrers esdeveniments i la situació creada arran del cop d'Estat van ser punts de les converses.

D'altra banda, Pujol va rebre també els membres del secretariat del consell nacional de la Joventut de Catalunya, acompanyats del director general de Joventut, Enric Puig i Jofra.

Presentació del llibre de les jornades de l'Estatut

Aquest vespre a dos quarts de vuit tindrà lloc al palau de la Generalitat, sota la presidència de Jordi Pujol, l'acte de presentació del llibre *Jornades sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya*, que recull els textos de les ponències i les comunicacions presentades durant aquelles jornades, que es van celebrar la

segona quinzena d'abril del 1980. El llibre ha estat editat amb el suport de la Caixa d'Estalvis de Barcelona i de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.

Les jornades van ser organitzades conjuntament per l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, el Col·legi d'Advocats de Barcelona, el Col·legi de Notaris de Catalunya, les Facultats de Dret de la Universitat de Barcelona i Universitat Autònoma, i la càtedra Duran i Bas de Dret català.

Els temes tractats van ser: «La competència legislativa en matèria de dret privat», «Les competències en matèria de justícia», «L'ús del català davant l'Administració», «L'organització territorial», «El Parlament de Catalunya», «La Universitat», i «Les finances de la Generalitat».

Sarrià de Ter

Just Casero, homenatjat

Girona. (Jordi Mercader, corresponent.) — Amb un acte al Patronat de Sarrià va celebrar-se l'homenatge a Just Casero, que fou president del consell municipal d'aquest poble, regidor de l'ajuntament de Girona i diputat provincial.

En el transcurs de l'acte es lliurà a la seva vídua, Maria Mercè Gombau, la placa on es reconeix Just Casero com a sarrianenc d'honor.

Van participar en l'homenatge popular, organitzat pel consell de Sarrià amb l'adhesió de l'ajuntament de Girona, la diputació provincial, el governador civil, la totalitat d'entitats de Sarrià i el Partit Socialista de Catalunya, així com centenars de sarrianencs, els familiars del finat i representants de totes les forces polítiques.

L'emotivitat i el reconeixement de la dedicació que Just Casero posava en tot el que feia i molt especialment la importància de la tasca realitzada a Sarrià i en el seu consell, foren els fets en què coincidiren tots els parlaments pronunciats durant l'acte, que van abastar tres aspectes de l'homenatge: la seva semblança política, la seva activitat social i el seu paper dins Sarrià i el procés de recuperació municipal d'aquest poble.

VENC TORRE
ZONA COSTA BRAVA
A SANT MIQUEL D'ARO

Preu total 2.900.000
Amb terreny inclòs
Dono facilitats.
Tel 236 51 03
(No intermediaris)

La divisió territorial de Catalunya i l'administració pública autònoma (II)

En la primera part d'aquest estudi, vaig tractar de justificar les línies mestres de la divisió territorial de Catalunya per tal de fer-la un suport apte de l'organització administrativa autònoma i vaig examinar més detalladament el contingut d'un primer esglaó immediat al ciutadà, constituït per dues corporacions locals, l'actual municipi i la futura comarca.

Espero que hagi quedat clar que el principi fonamental de l'organització administrativa local dels municipis-comarques consisteix a repartir entre ambdós les actuals competències municipals i algunes més, de manera que no es dupliquin les de tipus representatiu i a les comarques les de natura més tècnica.

I que una sola elecció democràtica, en un cas directa i en l'altre indirecta, proveeix i cada corporació d'equips de govern, que ambdues corporacions tinguin la més gran autonomia exigible, i que el pressupost total, més reduït que l'actual, es distribueixi de tal manera que cadascuna pugui consagrar-se, amb suficiència de mitjans personals i econòmics, a prestar els serveis atribuïts.

Un sol esglaó administratiu local, servit per dues corporacions diferents, que en cap cas no duplicaran ni els serveis, ni la burocràcia, ni els costos; totes dues elegides democràticament, però d'una sola vegada, i ambdues regides autòmicament per a la realització de les competències que els siguin pròpies.

Les vegueries o regions

Ara cal escometre l'estudi de les funcions i característiques pròpies del segon esglaó de l'administració local de Catalunya.

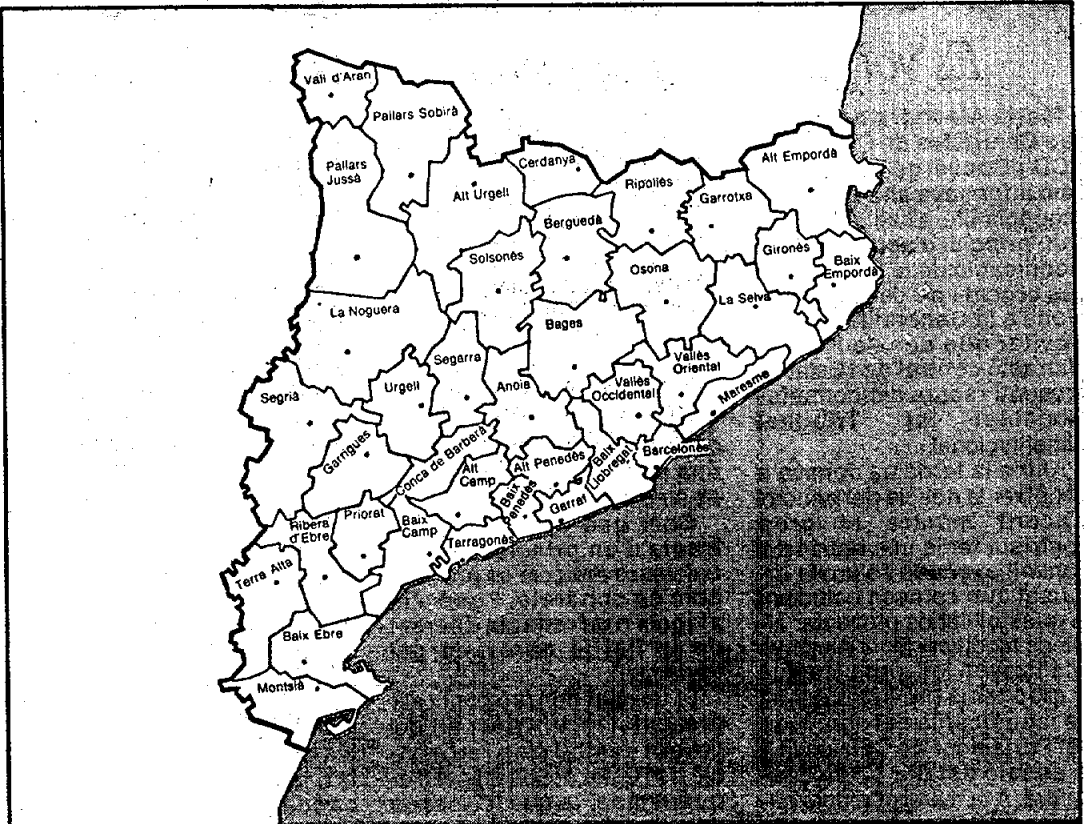
El segon grau de l'Administració local per sobre dels municipis-comarques i immediatament per sota del govern de la Generalitat ha d'ésser el de les vegueries o regions. Potser caldrà prescindir del nom de vegueria, malgrat respondre a la tradició, pel sentit que té de dependència del poder central, ja que s'atribuï al territori regit pel veguer i aquest no era altra cosa que un delegat o vicari del rei. Segurament per aquesta raó el decret d'agost del 1936 va variar el criteri de la ponència d'estudi de la divisió territorial de Catalunya dels anys trenta. Crec, però, que fóra bo que les regions tinguessin una denominació adient i no solament un número com aleshores.

Una vegada resolt, segons crec, el problema del primer graó amb el reconeixement dels municipis i llur agrupació en comarques, em sembla necessari l'establiment d'aquest segon graó de l'administració local (rectificant honradament la meua opinió contrària anterior) per tal de recollir les competències actuals de les diputacions (llevat d'aquelles que convingui at-

ribuir als municipis-comarques) i per encarregar a l'Administració local algunes de les competències de la Generalitat, en particular moltes de les que l'Estat li ha de transferir i que aquest exercia a través de l'administració perifèrica provincial. Cal pensar també en la conveniència de descentralitzar per aquest mitjà altres funcions fins ara centralitzades per l'Administració de l'Estat espanyol. En aquest camp, com més s'avanci vers l'autonomia en la prestació dels serveis a nivell de les regions catalanes, millor.

Fins i tot cal preveure que aquelles altres funcions de naturalesa estatal que, en endavant, correspondran al govern de la Generalitat i que no podran ésser autòmitzades per raons tècniques o polítiques, però si exercides, almenys a nivell de tramitació i proposta, en forma desconcentrada, s'acomodin a la divisió territorial de les regions i, sempre que sigui possible, siguin exercides per llurs òrgans administratius, per delegació de la Generalitat. Tot això, una vegada més, ha de contribuir a la disminució de les despeses administratives i a la major eficàcia i comoditat en la prestació dels serveis.

Encara que els serveis que prestarà la regió com a propis no seran gaire nombrosos, seran en canvi dels més importants. Això demana que el govern de la corporació regional sigui elegit democràticament i que tingui la suficient autonomia. Sembla que hauria de constituir-se mitjançant l'elecció directa de tots els ciutadans de la regió, eleccions que podrien fer-se

La divisió comarcal dissenyada per Pau Vila el 1936

coincidir amb les del Parlament català, a l'estil dels Estats Units i d'altres països, a fi de simplificar els tràmits i evitar molèsties innecessàries.

Cada regió tindrà la seva burocràcia pròpia, com ara succeeix amb les diputacions, i així mateix les seves oficines i també les fonts d'ingressos independents fins on sigui possible, a més dels que hagi de rebre de la Generalitat i dels municipis-comarques.

El nombre de regions ha d'ésser superior al de les actuals províncies, cosa exigida per les raons històriques, geogràfiques i sociològiques

esgrimides de sempre contra la divisió provincial i que implicarà també una major descentralització en la prestació dels serveis. Tant aquest augment dels centres de govern local com el major contingut i importància de les competències regionals allunyarà definitivament el fantasma del centralisme del govern de la Generalitat atribuït per alguns a la desaparició de les diputacions provincials. Sempre, naturalment, que ja ho són prou. Per altra part, l'elecció dels consellers regionals pel vot popular directe ha de reforçar de bon tros la seva força política i fer-la superior, només

per aquesta raó, a la de les actuals diputacions.

La major flexibilitat ha d'imperar també a nivell regional, per tal de resoldre-hi els problemes sempre presents a Catalunya de la macrocefàlia barcelonina i de les altres concentracions demogràfiques existents, així com els del despoblament d'altres contrades i dels problemes que susciten les comarques del Pirineu i de les zones turístiques de la costa. Les solucions, com es veu clarament, no han d'ésser molt difícils si es parteix d'un grau molt alt de flexibilitat legal, raó per la qual ara no vull entretenir-m'hi.

Visió de conjunt

naris municipals. Si bé se'n necessitaran menys que ara, tampoc no es poden presentar gaires problemes, atès que les plantilles actuals no estan en molts casos cobertes.

Les regions absorbiran les actuals estructures de les diputacions provincials, cosa que facilitarà llur implantació. Però en variarà essencialment llur sentit: d'òrgans de la quadrícula administrativa centralitzada passaran a ésser divisions racionals del territori català en funció de la geografia, la història i seran un instrument preciós de descentralització, sobretot si la Generalitat els confia per delegació totes aquelles funcions que no hagin d'exercir-se forçosament des dels òrgans de govern centrals en una àmplia aplicació del sistema d'administració indirecta.

Ja he dit que no cal que les regions siguin moltes: potser entre un mínim de sis i un màxim de set o vuit per tal que siguin prou fortes per a constituir un veritable esglaó fonamental de l'Administració local i, a la vegada, general del territori català.

En aquest esglaó caldrà

un cert temps per arribar a la total implantació de les regions. S'ha de variar la composició i la forma d'elecció dels òrgans de govern de les diputacions actuals, celebrar les eleccions corresponents, la Generalitat haurà de modificar l'adscripció dels serveis que va rebent de l'Estat i els que ha absorbit a les actuals diputacions, caldrà fer una nova distribució dels funcionaris i preparar els locals i oficines necessaris, etc.

Al marge de la reorganització administrativa, en els termes assenyalats però íntimament lligada amb aquesta, caldrà establir l'oportuna reorganització territorial d'aquells serveis que continuaran lligats d'alguna manera a l'Estat, però sobre la distribució geogràfica dels quals l'Estatut concedeix una intervenció a la Generalitat (arts. 18.2, 24.2 i 11.4), com són les demarcacions judicials, notariales, del registre de la propietat i mercantils i dels agents de canvi i borsa i corredors de comerç, per tal de fer-les coincidir amb les divisions territorials catalanes.

En resum, em sembla

que l'adopció de les línies mestres d'aquesta proposta implicarà una distribució racional de les competències, confiades a unes Corporacions que n'asseguraran la realització eficaç, garantirà una descentralització veritable dels serveis, no serà difícil d'implantar ni de manejar (només dos esglaons i dues eleccions directes, aprofitament màxim de les estructures actuals), comportarà la major immediatesa dels serveis, la màxima economia de costos (menys funcionaris i més especialitzats, com correspon a les exigències tècniques actuals) i molta més comoditat i satisfacció per als ciutadans.

Si, com sembla, convé separar la llei de règim local de Catalunya de la llei de divisió territorial, crec que aquella hauria d'elaborar-se primer. D'aquesta manera el legislador i els tècnics que l'assessorin tindran, d'antuvi, la definició dels continguts i s'evitarà el buit que van denunciar repetidament els membres de la ponència d'estudi de l'any 1932.

Josep M. Vilaseca i Marcet.

A finales de año, Barcelona se reorganizará en nueve distritos

Li. Sierra

Las personas de la tercera edad tienen ahora la posibilidad de dar un sentido a su forzosa jubilación.

Las aulas de Tercera Edad, extendidas por Catalunya

BARCELONA. — «A pesar de que no hemos recibido ninguna ayuda del Gobierno central, el curso de las aulas de la Tercera Edad termina este año de existencia en Barcelona con un saldo positivo, ya que no pocas personas de dicha edad se han interesado en aprovechar el tiempo libre que tienen para actualizar sus conocimientos», dijo ayer en una rueda de prensa Joan-Jordi Aragay, de la Agrupació de Centres de Formació Permanent per a l'Anclanitat.

Precisamente, el próximo martes, día 30 de junio, a las 7 de la tarde, tendrá lugar en el paraninfo de la Universidad de Barcelona el acto de clausura de las aulas de la Tercera Edad. Miquel Coll i Alentorn, historiador y conseller adjunt a la Presidència, pronunciará una conferencia sobre el tema «Les Universitats de la Tercera Edat arreu del món». El President de la Generalitat, Jordi Pujol, presidirá el acto.

PROXIMO CURSO. — El rector de la Universidad de Barcelona, Antoni M. Badia, ha manifestado mucho interés por destinar un aula de la Central para los cursos destinados a las personas de la tercera edad. Con todo, por ahora este deseo no puede realizarse por falta de aulas disponibles.

El próximo curso empezará a finales de septiembre. Antes, se hará una encuesta para conocer el pensamiento y los deseos de los propios alumnos acerca de estos cursos destinados a la Tercera Edad, ya que los programas no pueden ser elaborados de forma única, sino que deben ser adaptados a la mentalidad de las personas de cada lugar.

Los organizadores de esta formación permanente para la Tercera Edad están esperando en vistas al próximo curso, ya que éste coincidirá con la declaración de 1982 como año de la Tercera Edad. Su objetivo no es otro que hacer que esta formación permanente haga que los años que la geriatría alarga la vida a los ancianos, éstos lo pasen lo mejor posible. Se piensa extender estas aulas por toda Catalunya y en todos los barrios barceloneses.

CONCURSOS. — En cuanto al concurso de artículos periodísticos y guiones de radio y televisión, ha sido aplazado el término de entrega de artículos y guiones publicados. Actualmente hay tiempo para dicha entrega hasta el 20 de septiembre de este año 1981. Por otra parte, el concurso de carteles queda aplazado hasta el 1 de noviembre de este año.

Lladoscope

Los mozos de escuadra celebran su festividad tras 262 años

BARCELONA

Como les anuncié hace dos días en esta misma sección, ayer jueves, los Mossos d'Esquadra celebraron su Día, con motivo del 262 aniversario de la fundación del Cuerpo, por don Pedro Antonio Veciana y de Rabassa. Los actos se iniciaron con la revista que, en compañía del capitán don Beltrán Gómez Alba, hicieron el Conseller de Governació, Vidal i Gayolà y el presidente Pujol, los cuales pronunciaron unos discursos. Hubo misa en la capilla de Sant Jordi, y finalmente, almuerzo en la sala Torres García del Palau. El capitán actual de los Mossos d'Esquadra es el que hace veinticinco, a partir del capitán Pedro-Mártir Veciana Sevit. El Cuerpo ha sido mandado desde 1719 por nueve capitanes, seis comandantes, cinco tenientes coroneles, dos coroneles y dos brigadiers. Disuelto el Cuerpo en enero de 1939, resucitó, tras doce años de interrupción, el 27 de octubre de 1951, bajo el mando del

capitán García Die y Miralles de Imperial.

Los toros desde la barrera

La fiesta de los toros está pasando por muchas dificultades en Catalunya, donde, aunque algunos no lo crean, tiene bastantes aficionados. Don Raimond d'Abadal i Calderó, presidente de la Lliga Regionalista, y Josep M. Poblet, que fue quien presidió la Mesa de Edad constitutiva del actual Parlament, no se perdían ninguna corrida. Además, hemos tenido tres plazas de toros en Barcelona; una en Tarragona, otra en Vic, y también en Sant Feliu de Guíxols.

Josep Tarín, medalla del Trabajo

Una de las distinciones que el Rey don Juan Carlos ha concedido con motivo de su re-

ciente onomástica, ha sido la Medalla al Trabajo en su categoría de plata a nuestro querido compañero en la prensa, Josep Tarín Iglesias, que fue redactor de El Correo Catalán y director de «Diario de Barcelona» y «El Noticiero Universal» y es cronista oficial de la ciudad.

Medalla para Senillosa

Esta tarde, a las siete y media en la sala de autoridades de la nueva estación de RENFE de Barcelona-Sants, tendrá lugar el acto de homenaje y entrega de la medalla conmemorativa del Ferrocarril de Sant Feliu de Guíxols a Girona, al diputado Antoni de Senillosa, presidente de la Comisión de Transportes y Comunicaciones del Congreso.

Josep M. Lladó

Distintas gestiones para la reapertura de Empresariales

BARCELONA. — En las últimas veinticuatro horas se han hecho múltiples gestiones para solucionar el conflicto de la Escuela de Empresariales que, como se sabe, permanece cerrada a raíz de que el Rectorado de la Universidad de Barcelona decidiera incluir en el edificio de Empresariales la Escuela de Enfermería. La Junta de la Escuela de Empresariales, solidarizándose con sus alumnos, decidió el cierre.

Ahora la Secretaría de Estado para Universidades, según informa la agencia Efe, ha comunicado a la Dirección General de Programación Económica y Servicios del Ministerio de Educación que realice las gestiones pertinentes para solucionar el conflicto entre la Escuela de Empresariales y la Universidad de Barcelona.

Fuentes próximas a la mencionada Secretaría de Estado

han señalado que el tema «se encuentra en curso una inspección oficial» y que «se buscará un entendimiento entre la dirección de la escuela y la Universidad».

«NO A LAS ENFERMERAS». — Las alegaciones de los estudiantes para negarse a compartir la escuela con las enfermeras, cuestión en la que la junta de la escuela está de acuerdo, se basan, según informaron en una asamblea, en que ello significaría la desaparición de los distintos seminarios que tienen e imposibilitaría, por falta de espacio, que se pudiese impartir el segundo ciclo de los Estudios de Ciencias Empresariales que el actual rector Badia Margarit prometió en el transcurso de su campaña electoral.

La decisión del rectorado de incluir en Empresariales a las

enfermeras provocó, como respuesta, que la junta de la escuela decidiese el cierre de la misma, si bien, esta ha pactado con los estudiantes el que no habrá pérdida de convocatoria. Los exámenes, aunque tarde, se llevarán a cabo.

NUEVA ASAMBLEA. — Todos los estudiantes, diurnos y nocturnos, unos 3.000, celebraron ayer una nueva asamblea, que se está realizando en el momento de escribir estas líneas, a la que estaba invitado el rector Badia. «Nuestra petición —dijo uno de los delegados— es clara y firme: no a la división de la escuela».

Por otro lado, El Correo Catalán ha podido saber que la junta de la escuela se reunirá el próximo lunes a las 12,30, después de que el Rectorado le ordenase la reapertura del centro.

Sin más

L'Escola d'Estiu, a punto

BARCELONA. — El próximo miércoles empieza, organizado por el Colegio Oficial de Doctores y Licenciados, l'Escola d'Estiu en la Facultat de Física y Química de la Universidad de Barcelona (Pedralbes).

En l'Escola d'Estiu se impartirán diversos cursos especiales para licenciados y profesores de BUP y COU interesados en la renovación pedagógica y en una mejor calidad de la enseñanza. Además, los inscritos podrán acudir a las mesas redondas sobre temas de actualidad, experiencias pedagógicas y nuevas propuestas.

Los gais celebran su verbena

BARCELONA. — Los gais barceloneses celebran el domingo una manifestación y una verbena en el Salón Cibeles, para conmemorar su Día del Orgullo Gai 1981. La manifestación, autorizada gubernativamente, partirá de la plaza Urquinaona a las 8 de la tarde, y reivindicará «la solidaridad con los gais perseguidos en otros países, la repulsa por las numerosas redadas en los ambientes gais y el rechazo a la opresión social de la lesbiana como mujer». La jornada cuenta con el apoyo de asociaciones de vecinos y partidos políticos de izquierda.

Juicio contra un periodista

BARCELONA. — El próximo martes, día 30, tendrá lugar en la Audiencia de Barcelona el juicio contra el periodista José Luis Morales, acusado de haber cometido un delito de calumnias contra la familia Rosón por un artículo publicado en el semanario «Interviú» en 1977.

La acusación privada solicita 100 millones de pesetas de indemnización, nueve penas de arresto mayor e inhabilitación profesional indefinida. La publicación de este artículo provocó el secuestro de la revista que volvió a salir con el número 101 bis con el mismo artículo y el título de «Por rosones».

Convergència lamenta la sanción al guardia civil que sostuvo la «senyera»

BARCELONA. — Convergència Democràtica de Catalunya ha hecho constar, tras la reunión de su Consell de Barcelona-Ciutat, el sentimiento por la sanción impuesta al guardia civil de Tráfico que, durante unos instantes, portó una bandera catalana en el acto de recepción a la expedición del F.C. Barcelona.

Dicho guardia civil, Manuel García Ramírez Muñoz, recibió la senyera de mano de una de las personas que asistían a la recepción del equipo azulgrana tras su triunfo en la Copa del Rey, y la devolvió a los seguidores pocos momentos más tarde.

En el acta de reunión de Convergència de Barcelona, se hace constar que «con todo el

respeto por las decisiones internas de la Guardia Civil, después de los actos del pasado fin de mayo en Barcelona, y con todo lo que representaron, queremos manifestar nuestra extrañeza por la dureza de la sanción publicada en la prensa. En estos momentos, nos hubiera parecido positiva una actitud de comprensión hacia el gesto del guardia civil, que todo el pueblo catalán hubiera agradecido».

El cabo primero de la Guardia Civil Manuel García Ramírez Muñoz pertenece al Subsector de Barcelona, y ha sido sancionado con 14 días de arresto. Según sus mandos, la sanción es debida a que les está prohibido conducir con una sola mano.

La tercera parte de los funcionarios municipales irá a los distritos

La nueva división de la ciudad --nueve distritos-- impondrá este masivo traslado

Más de una tercera parte de los funcionarios del Ayuntamiento que actualmente trabajan en las oficinas centrales de la plaza de San Jaime y de la Guardia Urbana pasarán a depender de los Distritos a lo largo del próximo año. La nueva división de la ciudad —que no contará con más de nueve distritos— impone estos cambios.

El concejal de Descentralización y Participación Ciudadana, Jordi Vallverdú, presentó ayer la propuesta que su área va a presentar al Ayuntamiento, a los Consells de Districte y a la Comisión Ciudadana creada a tal fin en torno a la futura división de Barcelona. Como ya adelantó en exclusiva «La Vanguardia» el pasado jueves día 18, dicha propuesta contempla la creación de nueve distritos que sustituirían a los doce actualmente existentes. Si se acepta la proposición del área de Descentralización, la ciudad quedaría dividida así: Distrito A (ver mapa adjunto) agruparía a los barrios de la ciudad vieja, el Raval (distrito V) y la Barceloneta. La zona cuenta con 154.000 habitantes. Distrito B, el ensanche, Sant Antoni y Fort Pienc, con 260.000 residentes. Distrito C, Sagrada Familia, Clot, Camp de l'Arpa y Guinardó, cuyo número de habitantes es 260.000. Distrito D, Las Corts, Sants, Zona Franca, Poble Sec y Montjuic, con 255.000 personas. Distrito E, Sarrià, Sant Gervasi, Pedralbes y Vallvidrera, donde viven 190.000 vecinos. Distrito F, Gracia, Carmelo, Vallcarca y Valle de Hebrón, con 229.000 habitantes. Distrito G, nueve barrios con 143.000 vecinos. Distrito H, Sant Andreu, Vilapiscina, Horta, Viviendas del Congreso, La Sagrada y Bon Pastor, donde habitan 270.000 personas; y Distrito I, Poble Nuevo, La Verneda, Sant Martí del Provençal y el Besós, con 158.000 habitantes.

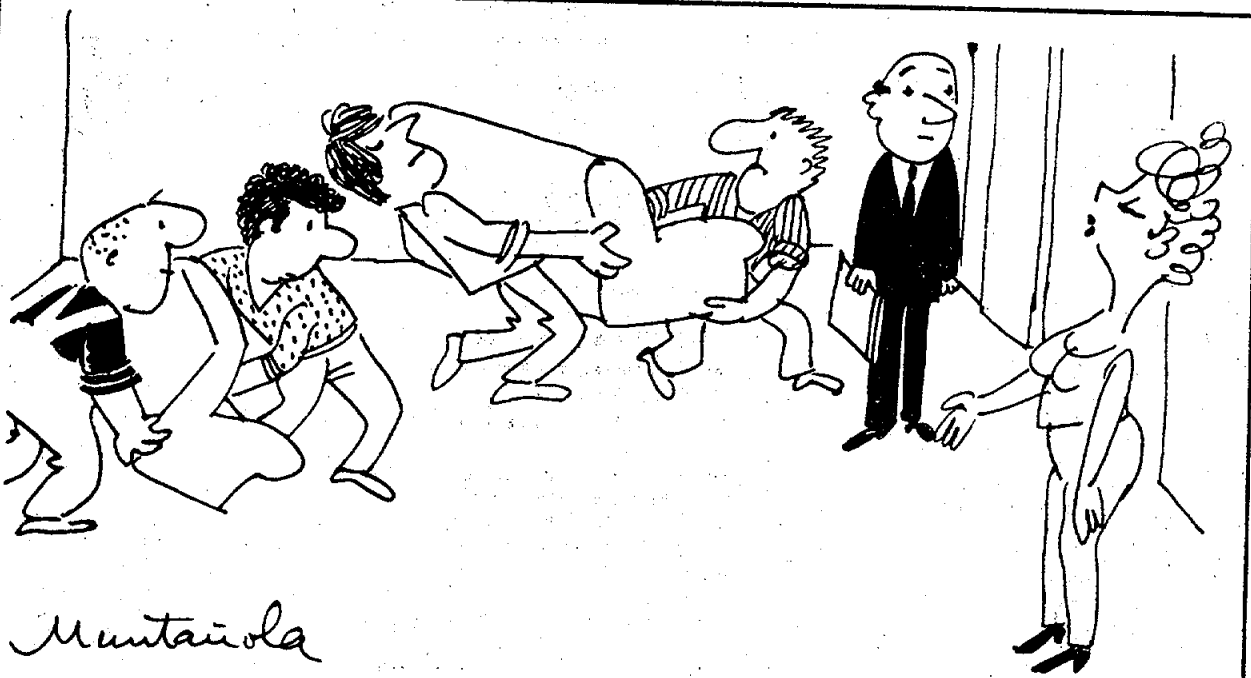
«La nueva división —dijo Jordi Vallverdú— respeta la unidad de todos los barrios de la ciudad; permitirá contar con unos distritos eficaces y capaces de prestar el servicio que el Ayuntamiento quiere dar a los ciudadanos y, en definitiva, permitirá un mayor acercamiento entre los barceloneses y el Ayuntamiento. Otra de las consecuencias es que conllevará asimismo una nueva organización interna del Municipio.» Además de los resultados que la propuesta puede introducir en el tema electoral —aspecto de capital importancia si algún día las elecciones municipales se efectúan por distritos en lugar de hacerlo unitariamente a través de toda la ciudad como ocurre actualmente— resulta evidente que si el Ayuntamiento quiere afrontar el compromiso adquirido delante de todos los habitantes de Barcelona (dar unos servicios más eficaces) tiene que modificar sustancialmente su aparato administrativo. En esta línea, tanto el concejal de Descentralización y Participación Ciudadana, como los autores del proyecto, Lluís Cassasas y Joaquim Clusa, afirmaron que «Unos cinco mil funcionarios municipales que actualmente trabajan en las oficinas centrales del Ayuntamiento y la Guardia Urbana —la mitad de ellos pertenecientes a la Guardia Urbana— pasarán a depender de los distritos. En algunos casos, no será necesaria que físicamente estén en las dependencias de los distritos pero sí en la mayoría de ocasio-

nes.» Esta cifra puede ampliarse en tres mil funcionarios más si diversos servicios llegan a ser territorializables, es decir, integrados en el aparato central municipal, pero con locales en los distritos. En conclusión, cada distrito contaría con seiscientos u. ochocientos funcionarios adscritos a sus oficinas, la mitad de los cuales, aproximadamente, serían guardias urbanos y bomberos.

La propuesta presentada ayer ha sido posible formularla después de los estudios llevados a cabo y que han analizado los más diversos aspectos de la realidad de Barcelona, como son las relaciones entre el lugar de trabajo y las residencias habituales; las llamadas telefónicas que se efectúan a diario y los servicios municipales que deberían prestarse en los distritos y que evitarían que los barceloneses tuvieran que acudir a la plaza de San Jaime para resolver el más pequeño problema. El concejal Vallverdú puntualizó que el Consistorio estudiaría la propuesta de división a lo largo del Pleno que se celebrará a finales de septiembre o principios de octubre. Tras la obligada exposición pública, el tema quedaría definitivamente aprobado antes de acabar este año y se implantaría a lo largo del próximo. Tal y como adelantaba «La Vanguardia» en su edición del jueves día 18, el estudio que realizarán los partidos políticos tendrá muy en cuenta los aspectos políticos del asunto. La tendencia del voto en estos nuevos distritos —si algún día las elecciones municipales se realizan a través de los distritos— resulta de capital importancia para poder tener más o menos concejales en el Consistorio. — Jordi BORDAS.

EL COLOR DE MI CRISTAL

por MONTAÑOLA

DESAHUCIO

—Esperen un poquito que voy a vender la exclusiva de las fotos a una revista...

Cambios en el Instituto Municipal de Historia

El profesor Sobrequés, director del centro

El doctor don Pedro Voltes Bou, hasta ahora director del Instituto Municipal de Historia, será sustituido en su cargo por el profesor Jaume Sobrequés Calicó, que hasta la fecha dirigía la sección de investigación y actividades docentes del mencionado Instituto.

El señor Pedro Voltes Bou, a su vez, ha sido nombrado por el alcalde miembro de la Comisión para el estudio de la revisión de la Ley Especial de Barcelona, que se constituyó por acuerdo del Consejo Pleno de 29 de mayo de 1980.

El ilustre historiador y catedrático se ocupará especialmente de los aspectos históricos y documentales relacionados con la revisión de la Carta Municipal.

Ayer no aparecieron «El Correo Catalán» y «Avui»

Ayer no apareció «El Correo Catalán» ni «Avui», debido a la huelga legal de 24 horas desarrollada el miércoles por el personal del primero de los citados diarios. Dicha huelga, solicitada en su día, se realizó en apoyo de las negociaciones de renovación del convenio colectivo para el personal de la empresa «Fomento de la Prensa, S. A.», editora de «El Correo Catalán».

Ambos periódicos insertaron ya en sus ediciones del miércoles la noticia de su forzada ausencia, subrayando «Avui» que es ajeno al conflicto, pero que se ve afectado al ser realizada la edición del periódico en catalán en los talleres de su colega.

Hoy, ambos rotativos vuelven a salir a la calle.

Control de la legalidad urbanística

La Corporación Metropolitana inicia una campaña de protección de la naturaleza

La Corporación Metropolitana iniciará pasado el verano una intensificación de la inspección de oficio sobre el suelo no urbano, completando así las actuaciones de los ayuntamientos sobre los cascos urbanos. Ha editado también un libro sobre «Control de la legalidad urbanística» que resume los diferentes instrumentos que prevé la normativa urbanística.

El uso del suelo y la edificación no son facultades que el propietario pueda ejercitar a su entera libertad, sino que debe ajustarse a lo que establezcan las distintas disposiciones urbanísticas aplicables. El aprovechamiento urbanístico que puede extraerse de la propiedad del suelo, constituye una atribución específica y positiva de los Planes de Ordenación Urbana, de manera que cualquier acto de transformación del suelo y del espacio debe acomodarse a las prescripciones del planeamiento.

La legislación arbitra distintas técnicas de control, unas con carácter preventivo, tendentes a evitar la consumación de actos contrarios al planeamiento y otras de comprobación ulterior de la corrección a que hubiera lugar.

El documento recientemente editado por la Corporación Metropolitana resume los distintos instrumentos que prevé la normativa urbanística, y aspira a ser una guía de los criterios técnicos y en parte procedimientos que vienen constituyendo la práctica de la Corporación, con la finalidad de coordinar con los Ayuntamientos los criterios aplicables en esta materia.

Llamada a la conciencia ciudadana

Es evidente el creciente deterioro del campo y la progresiva degradación del escaso entorno natural incluido dentro del ámbito metropolitano. Consciente de esto, la Corporación, al tiempo que dirige una llamada a la conciencia ciudadana, ha editado un

folleto divulgativo de los principales problemas que afectan a nuestro campo más próximo.

El folleto, con dibujos de Perich y J. L. Martín, explica en forma de cómic el comportamiento necesario para evitar la destrucción de la naturaleza. Entre otros aspectos recuerda que los Ayuntamientos han fijado en sus planes urbanísticos en qué lugares se puede edificar sin hacer daño a bosques, campos y playas, y recomienda que no se compre ninguna parcela sin informarse antes en el Ayuntamiento de que se puede edificar.

En definitiva, el indicado folleto parte del principio de que si bien necesitamos desarrollar algunas actividades en los alrededores de la ciudad, si lo hacemos de manera ordenada podremos preservar la naturaleza.

especial
GRECIA
y sus destinos

□ ATENAS

Sólo avión desde 22.500 Ptas.
1 ó 2 semanas,
avión más hotel desde 26.900 Ptas.

EXTENSIONES:

CRUCEROS ISLAS EGEO Y TURQUÍA
3, 4 y 7 días duración desde 25.600 Ptas.

TOUR PELOPONESO Y

GRECIA CLÁSICA

4 y 9 días duración desde 16.900 Ptas.

CRETA Y RODAS

1 semana duración desde 30.600 Ptas.

□ ATENAS-ESTAMBUL

15 días, desde 52.900 Ptas.

□ GRECIA-TURQUÍA

15 días, desde 64.900 Ptas.

□ GRECIA-COSTA

ANATOLIA-ESTAMBUL

15 días, desde 68.900 Ptas.

□ ATENAS-EGIPTO

15 días, desde 82.500 Ptas.

Visitas, guías, entradas, traslados, etc.
Salidas semanales desde Mayo a Octubre.

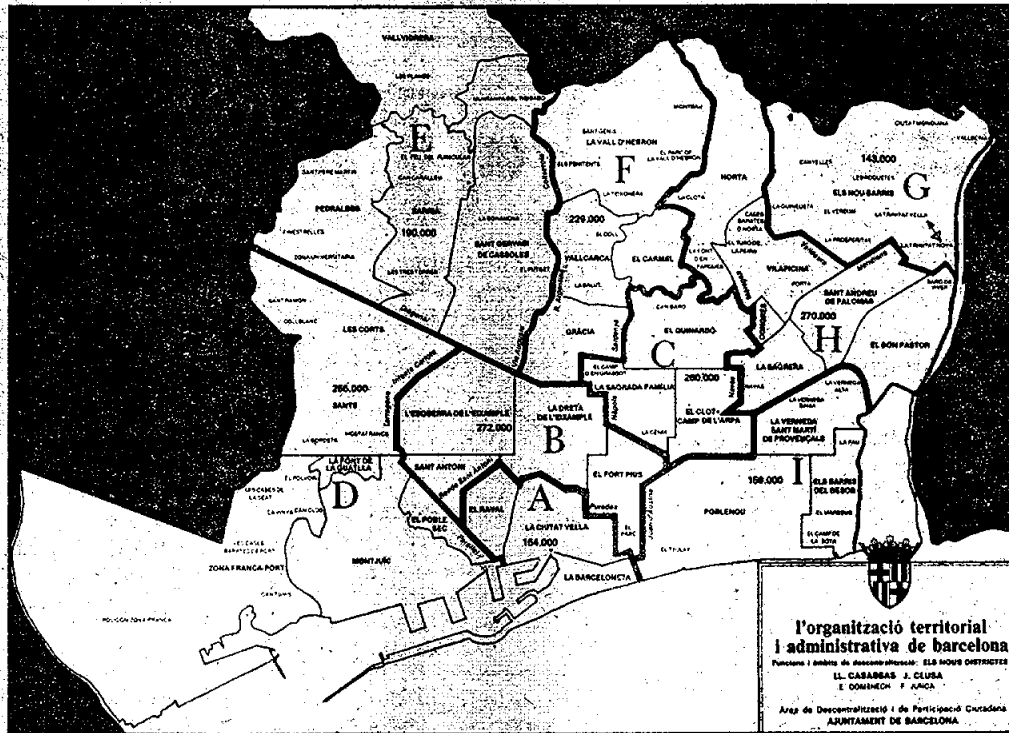
Pida información detallada en

Mac Quinn gana el primer Premio
Escaparate LEVI'S

Previst per al 1982

Nou districtes, proposta de divisió de Barcelona

Cinc mil funcionaris serien descentralitzats

El primer pas cap a l'escala metropolitana

Barcelona. (Joan Nogués.)

— L'àrea de descentralització i participació ciutadana de l'ajuntament de Barcelona presentarà en un ple municipal a celebrar a final de setembre la proposta de divisió de la ciutat en nou districtes enfront dels tretze existents en l'actualitat. La proposta intenta d'unificar les diferents divisions administratives actuals i millorar la gestió del municipi.

El projecte serà discutit durant els mesos de juliol i setembre i sortirà a informació pública a l'octubre. En cas de ser aprovat, començaria a funcionar a principis de l'any vinent. El projecte inclou també el traspàs de cinc mil funcionaris, a raó d'uns set-cènts per cada districte. L'estudi ha estat dirigit pel geògraf Lluís Casasas i l'economista Joaquim Clusa.

La nova divisió proposada vol superar els problemes que presenta l'actual organització, amb barris històrics partits, desigualtats en extensió i població i multiplici-

tat de divisions administratives. Barcelona compta ara amb tretze districtes judicials, catorze de policia, onze del registre de la propietat i trenta-set subdivisions postals. Molts departaments municipals han servit per a la seva organització territorial divisions de la ciutat diferents de les dels districtes municipals i, a més, no sempre coincidents entre si.

Barris com l'esquerra de l'Eixample, Ciutat Vella, Sagrada Família, Clot-Camp de l'Arpa, Verneda-Sant Martí i Vall d'Hebron es troben actualment partits. En molts casos, la desproporció de població, extensió i problemàtica dificulta la gestió. De districtes amb 60.000 i 70.000 residents —el V i el I— es passa als 421.000 del IX.

Com es pot veure al mapa adjunt, el districte A —Raval, Ciutat Vella i Barcelona— té 154.000 habitants; el B —Esquerra i Dreta de l'Eixample i Fort Pius—, 272.000; el C —Guinardó, Sagrada Família i Clot-Camp de l'Arpa—,

260.000; el D és format per les Corts, Sants, la Font de la Guàrdia, Zona Franca-Port, Montjuïc i el Poble-sec, amb 255.000 residents; l'E agrupa Vallvidrera, Pedralbes, Sarrià i Sant Gervasi de Cassolès, amb 190.000; el districte F, la Vall d'Hebron, Vallcarca, Gràcia i el Carmel, amb 229.000; la zona G, els Nou Barris, poblada pe 143.000 habitants; el districte H, Horta, Vilapicina, Congrés, Sagrera, Sant Andreu i el Bon Pastor, amb 270.000; i el darrer, l'I, Poble Nou, Verneda-Sant Martí i el Besòs, amb 158.000.

La proposta malgrat que el regidor Jordi Vallverdú digués en la seva presentació pública que no era electoralista, té una vessant política. Fins ara i mirant a unes futures eleccions municipals per districtes, Convergència, Esquerra i Centristes eren partidaris de dimensions més petites, mentre que socialistes i comunistes, majoritaris en el consistori, han defensat sempre la implantació de grans districtes.

Dia de les Esquadres de Catalunya

Pujol recorda els seus deures als mossos

El president Jordi Pujol va recordar als mossos d'esquadra els seus deures de fidelitat a la Generalitat, dins dels actes de commemoració del Dia de les Esquadres que se celebraren ahir

Barcelona.— El president de la Generalitat, Jordi Pujol, presideix ahir els actes celebrats amb motiu de l'anomenat Dia de les Esquadres, en el transcurso dels quals recordà als mossos d'esquadra que, a més del seu deure de fidelitat al rei, a Espanya i a Catalunya, eleven una fidelitat concreta a la institució de la Generalitat, sigui quina sigui la ideologia que li sigui pròpia.

La celebració s'inicià al Saló de Sant Jordi amb la revista que el conseller de Governació, honorable senyor Joan Nadal i Gayolà, passà a una representació d'aquest cos, essent acompanyat pel seu capità, senyor Beltran Gómez.

Acte seguit, el president restà també la companyia de mossos, acompanyat pel conseller Vidal i el capità Gómez. Després d'això, el capità dels mossos pronuncià un parlament en el qual destacà dos punts: una banda, el 262 aniversari de l'existència dels mossos d'esquadra; de l'altra, la triple fidelitat que el cos deu a tres instàncies: a Espanya, al rei i a Catalunya.

El conseller Vidal intervingué en continuació agraint als mossos d'esquadra la meritòria labor que duen a terme en servir eficaçment la Generali-

tat, tot i l'escassetat de mitjans de què disposen, «mitjans que —assenyalà el conseller— s'incrementaran en un proper futur per tal que els mossos d'esquadra puguin servir la Generalitat amb tota la dignitat que els correspon».

Seguidament féu ús de la paraula el president de la Generalitat tot ratificant la gratitud expressada pel conseller sobre l'aportació que els mossos presten a la Generalitat en condicions ben sovint de sacrifici personal, atès el poc nombre del personal i l'insuficient material de què disposa.

Ultra això, el president recordà que el cos de mossos d'esquadra, tal com havia dit el capità, deu fidelitat al rei, a Espanya i a Catalunya, però, afegí, «el cos deu una fidelitat concreta a la institució de la Generalitat, no importa qui sigui ni quina ideologia tingui el qui la presideix», i que, per bé que ell està convençut que la totalitat dels mossos tenen ben clara l'absoluta necessitat de ser fidels a la Generalitat de Catalunya, aquella li sembla una ocasió escaient per a recordar, per si algú no es veïés capaç d'assumir aquesta fidelitat a la Generalitat, que el seu honor professional li exigiria demanar immedi-

El president passà revista

atament la baixada del cos.

Després d'una missa a la capella de Sant Jordi, el president oferí un dinar a una nodrida representació dels mossos. A l'hora de les postres, el capità, tot recollint les paraules del parlament del president al Saló de Sant Jordi, assegurà l'absoluta fidelitat del cos de mossos d'esquadra a la màxima institució de govern de Catalunya.

Finalment, el president de la Generalitat oferí un brindis pel cos de mossos d'esquadra, que fou una llarga estona aplaudit, i recordà, a través d'unes simpàtiques anècdotes personals, la identificació que sempre ha existit, i ha de continuar existint, en l'ànim del poble entre el cos de mossos

tgi amb din Antilladres.

Josep Maria Vilaseca Marcet, premi AVUI

El municipi és la base de la divisió comarcal

Josep Maria Vilaseca Marcet, en rebre el premi AVUI de periodisme, repetí la seva test bàsica davant la futura divisió administrativa de Catalunya: partir de la realitat municipal i establir consells comarcals i regions o vegueries en nombre inferior a les nou del 1936

Josep Maria Vilaseca Marcet guanyà, la nit de Santa Llúcia del 1981, el premi AVUI d'articles periodístics sobre la divisió territorial de Catalunya. El treball de Josep Maria Vilaseca es titulava «La divisió territorial de Catalunya i l'administració pública autonòmica» i era format per una sèrie de quatre articles que s'havien publicat a l'AVUI el mes de març passat. Aquesta setmana, Jaume Vilalta, conseller delegat de Premsa Catalana —editora del diari AVUI—, juntament amb Jordi Maluquer, director del diari, lliuraren a Josep Maria Vilaseca l'import del premi guanyat.

La qüestió de la divisió comarcal de Catalunya i la constitució de la xarxa d'administració pública autonòmica és un problema seriós. Josep Maria Vilaseca l'ha estudiat, tenint en compte la realitat catalana i el marc jurídic de l'actual ordenament democràtic.

— En el meu treball parteixo del fet que la divisió territorial té uns condicionants, principalment de tipus jurídic. Són: l'Estatut, que exigeix l'existència de municipis i comarques; això és obligatori i, a més, poden haver-hi divisions supra-comarcals; també s'han

de mantenir les províncies i al capdavant d'elles hi ha d'haver una corporació local, una Diputació o algun organisme que la substitueixi. Aquestes corporacions locals han de tenir autonomia i organització democràtica i han d'estar dotades de recursos. També en el meu estudi tinc en compte les realitats psicològiques o sociològiques, que diuen que els pobles volen tenir Ajuntament, i a mi em sembla que no es pot forçar-los a quedar-se sense.

Josep Maria Vilaseca assenyala, encara, com a principis bàsics:

— L'organització local ha de tenir eficiència, ha de ser barata —al més possible— i no poden crear-se gaires organismes, perquè si no la burocràcia s'ho menja tot. Per això hem de cercar un sistema que doni els millors serveis als ciutadans. I l'administració local és la més propera a ells i on es palpa l'eficiència.

La possible solució, ens la sintetitza així:

— Mantenir els municipis, afavorint la fusió voluntària entre ells, però sense forçar-la; els municipis han de tenir dues funcions principals: representativitat i direcció de la política local. El problema és

en la prestació de determinats serveis, que exigeixen alts nivells tècnics; llavors els municipis s'han d'agrupar en comarques. Aquestes, per no complicar la qüestió administrativa, han de ser dirigides per un consell integrat pels alcaldes. Així es compleix l'Estatut; la direcció política de les comarques la tindran els ajuntaments i els serveis tècnics les mateixes comarques. Tot això constituïria un sol esglaó administratiu.

Vilaseca estableix un segon esglaó. Ens l'explica així:

— El segon esglaó tindria cura dels serveis d'àmbit superior a les comarques, perquè aquestes poden ser petites per a alguns serveis, i si no es constitueix, aquests serveis han d'assumir-los la Generalitat, i llavors es crea un centralisme que es vol evitar. Aquest esglaó ha de servir, doncs, per a descentralitzar les funcions i ha de ser

l'administració perifèrica de la Generalitat. Aquest segon esglaó tindria serveis propis i actuacions delegades de la generalitat. Aquest segon esglaó seria la regió o la vegueria i el seu consell dirigent hauria de ser elegit en segon grau a partir dels consells comarcals.

Partint de la divisió territorial de Pau Vila, establerta el 1936, Vilaseca assenyala:

— Ara caldria establir només cinc, sis o set regions o vegueries. A més, ha de veure's la funció de les àrees metropolitanes, en les quals els municipis haurien de tenir les funcions de les comarques; i els grans municipis haurien de tenir una divisió per districtes amb facultats.

La solució apuntada de les cinc, sis o set regions també podria constituir una ampliació provincial de Catalunya. Vilaseca indicava sobre aquesta qüestió:

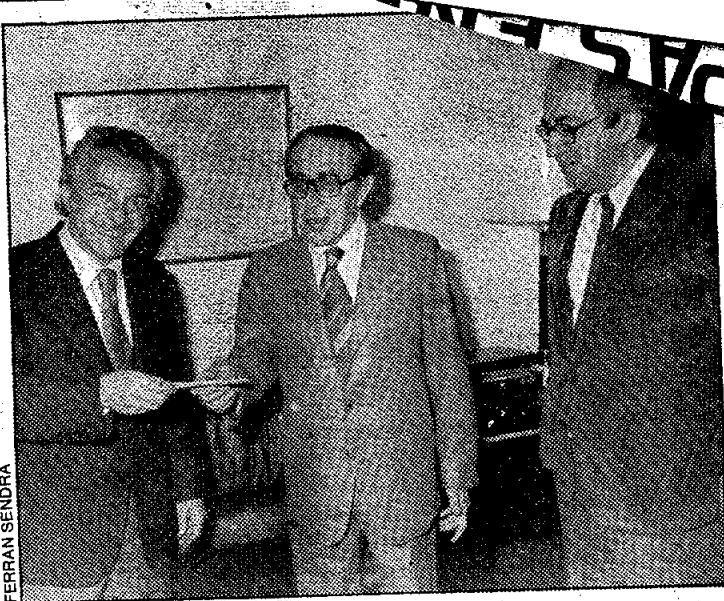
— Pot coincidir regió i província, però cal deixar clar que una cosa és això que proposem i una altra la província com a divisió electoral i també com a organització perifèrica de l'Estat. Fer més províncies pot ser una sortida, no abellidora, però útil, sobretot si es poden fer segons les nostres necessitats. Cal trobar una solució, perquè tampoc no és bo que subsisteixin les províncies i siguin diferents de les supra-comarques, que possibilita l'Estatut.

Sobre el camí a seguir per a establir la divisió comarcal i la seva organització administrativa, Vilaseca apuntava:

— Cal que la Generalitat faci la llei de règim local i que estudiï si ha de fer una segona llei per a la divisió administrativa de Catalunya o si la inclou en la primera. De fet, les dues qüestions han de ser resoltes d'acord.

Al final, Josep M. Vilaseca explicava que actualment hi ha bastants i bons estudis tècnics que fan possible una base d'acord sobre la divisió comarcal i esmenta el darrer que s'ha publicat, el de Joaquim Clusa i Lluís Casassas, fet per la Fundació Bofill, com un estudi exhaustiu per les dades de la nova realitat sociològica de Catalunya, tot i que discrepa de la proposta —les municipals— que els autors hi fan.

Antoni Ribas

FERRAN SENDRA

Avui 28. 1-1982

LA BASE ESPACIAL

LA BASE ESPACIAL

INDICE

A.- LA TEORIA GENERAL DEL POBLAMIENTO APLICADA A CATALUÑA
=====

- 1.- LOS CONCEPTOS DE "BASE ESPACIAL" EN UN ESTUDIO TERRITORIAL COMO EL PRESENTE.
- 2.- LAS BASES TEORICAS DE DIFERENCIACION DEL TERRITORIO CATALAN.
 - 2.1.- LA NO HOMOGENEIDAD DEL TERRITORIO.
 - 2.2.- LA DIVERSIDAD DEL POBLAMIENTO.
 - 2.3.- LAS AREAS DE POBLAMIENTO DIFERENCIADO.
- 3.- LAS AREAS COMPONENTES DEL TERRITORIO CATALAN.
 - 3.1.- PARALELISMO DEL CONCEPTO DE REGION CON EL DE CIUDAD MONO-CENTRICA TRADICIONAL.
 - 3.2.- EL FENOMENO METROPOLITANO.
 - 3.3.- LOS CAMPOS URBANOS.
- 4.- VALOR DE LAS DELIMITACIONES POLITICO-ADMINISTRATIVAS SUPERPUESTAS.
 - 4.1.- ASPECTOS GENERALES.
 - 4.2.- UMBRALES POLITICO-ADMINISTRATIVOS.
 - 4.3.- MUNICIPIOS. COMARCAS.
 - 4.4.- REGIONES POLITICO-ADMINISTRATIVAS.

B.- LA CONFIGURACION NORMATIVA DE CATALUÑA
=====

1.- LA CONFIGURACION DEL CONJUNTO CATALAN.

2.- LA CONFIGURACION DE SUS COMPONENTES TERRITORIALES.

2.1.- LOS ANTECEDENTES HISTORICOS.

2.2.- LA DIVISION PROVINCIAL DE 1.833.

2.3.- LA DIVISION TERRITORIAL DE 1.936.

2.4.- LOS ESTUDIOS POSTERIORES.

3.- ESTADO ACTUAL DE LA CUESTION.

3.1.- LOS PROBLEMAS LATENTES EN LA DIVISION DE 1.936

3.2.- LA "BASE ESPACIAL", HOY

3.2.1.- Problemas de estructura.

3.2.2.- Problemas político-administrativo.

3.2.2.- Problemas político-electorales.

3.3.- EL PROBLEMA DE LOS "CONTENIDOS"

C.- UNA PROPUESTA PARA LA ORGANIZACION DE LA BASE ESPACIAL DE CA-
=====

TALUÑA

=====

1.- VALOR OPERATIVO DE UNA ESTRUCTURACION DEL TERRITORIO.

2.- LAS BASES TEORICAS DE UNA ORGANIZACION TERRITORIAL DE CATA-
LUÑA.

2.1.- PRIORIDAD DE LA ARMADURA URBANA.

2.2.- ACEPTACION DEL AMBITO COMARCAL COMO UNIDAD BASICA.

2.3.- NECESIDAD DE UN TERCER NIVEL.

3.- LAS BASES PRACTICAS DE UNA ORGANIZACION TERRITORIAL DE CATA-
LUÑA.

3.1.- SUPEDITACION A CRITERIOS DE DESARROLLO EQUILIBRADO.

3.2.- GRADUACION DIVERSA EN LOS COMPONENTES DE CADA NIVEL.

3.3.- DISTORSIONES INTRODUCIDAS POR LOS SISTEMAS METROPOLI-
TANOS.

4.- DESCRIPCION DE LA PROPUESTA.

D.- BIBLIOGRAFIA ESTUDIADA

A - TEORIA GENERAL PLANEAMIENTO APLICADA
=====

A CATALUNYA
=====

A- LA TEORIA GENERAL DEL POBLAMIENTO APLICADA A CATALUÑA
=====

1. EL CONCEPTO DE "BASE ESPACIAL" EN UN ESTUDIO COMO EL PRESENTE

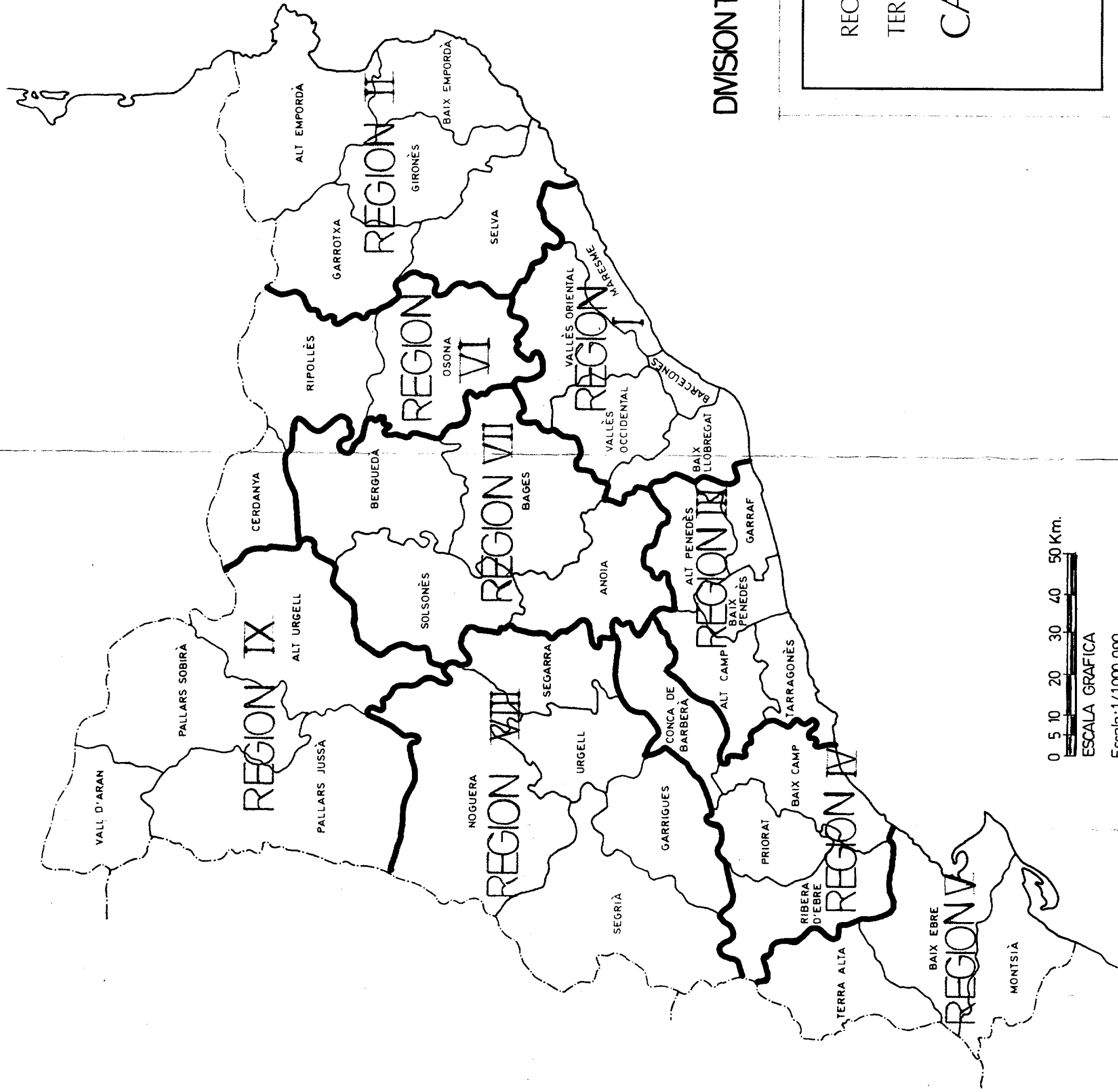
El estudio de la base espacial en un trabajo tal como el Reconocimiento Territorial de Cataluña, implicará la aceptación simultánea de dos conceptos de distinto valor:

a) De una parte, la presentación sistemática de todas las características territoriales con motivo de este Estudio, parece que requieren, para una correcta comprensión diferencial, una base espacial de desagregación a la que referir sus hallazgos. En una palabra, se requiere un cañamazo físico sobre el cual se hagan resaltar los valores absolutos y las relaciones -o sea las variaciones apreciadas- entre los distintos puntos de la trama territorial.

Esta sería, pues, una primera misión ancilar de servicio, que en este aspecto se ha resuelto con la remisión a las sub-unidades territoriales vigentes (municipios, partidos judiciales, provincias) y las que lo fueron (comarcas y regiones aprobadas en 1.936) (1). En efecto, ni la simultaneidad de trabajo entre las distintas áreas del Estudio permitía esperar a la discusión de la base espacial, ni menos aún podía correrse el riesgo de que la base obtenida difiriera de las unidades estadísticas de agregación usual, que hubiera conducido a un absoluto "impasse".

Así pues, la base espacial de referencia en los distintos capítulos del presente "Reconocimiento Territorial, cuando es requerida para una presentación sistemática desagregada, apoya o bien en la lista actual de los 931 municipios de Cataluña, o bien en la lista de las 38 comarcas de 1936 agrupadas en 9 regiones, o bien, en menor grado, en las divisiones vigentes, como son los 35 partidos judiciales las cuatro provincias de 1833.

(1) Generalidad de Cataluña (Consejería de Economía), Decretos de 27 de Agosto y 23 de Diciembre de 1936. En el primero se describen las 38 comarcas agrupadas en 9 regiones; y en el segundo, se relacionan los municipios (1.064 en aquella fecha) componentes de cada comarca.

DIVISION TERRITORIAL, 1.936

RECONOCIMIENTO
TERRITORIAL DE
CATALUÑA

CENTRE
D'ESTUDIS
DE
PLANIFICACIO
(I.E.P.)

0 5 10 20 30 40 50 Km.

ESCALA GRAFICA

Escala: 1/1000.000

Queda pues, como primera misión de este apartado la presentación si múltiple y en paralelo, de una propuesta crítica elaborada a partir de la experiencia sobre la situación actual, y también contrastada con las aportaciones sobre diferenciación territorial que figuran en los restantes capítulos de este "Reconocimiento".

b) De otra parte, "base" significa siempre fundamento, apoyo o soporte para la edificación de una estructura, sea física o inmateria. Así pues, la base espacial de Cataluña será la realidad territorial pluridimensional y variopinta sobre la cual esta nacionalidad autónoma deberá apoyar una o varias opciones de desarrollo equilibrado.

En esta segunda acepción, la misión de servicio se transforma en una investigación paralela, "inter pares" y no subordinada a las restantes. Esta es la acepción configuradora de la aportación presente. Con ella se pretende obtener, en primer lugar, las bases teóricas sobre las que apoya la elaboración; después, el "estado de la cuestión" que sigue a los precedentes históricos; y finalmente una propuesta motivada de estructuración territorial, con la vista puesta en el objetivo tradicional de la ordenación territorial: facilitar desde la organización del territorio el equilibrado desarrollo de la población que soporta.

2. LAS BASES TEORICAS DE DIFERENCIACION DEL TERRITORIO CATALAN

2.1- LA NO HOMOGENEIDAD DEL TERRITORIO

La no homogeneidad del territorio es una conclusión básica a partir de la cual arranca toda otra explicación sobre el hecho del poblamiento; y a la vez, el determinante que la rige.

El principio de indivisibilidad (2), es decir, que los procesos de producción poseen un umbral mínimo y que no es posible dividirlos hasta la escala del individuo, ni siquiera a la de la familia, com

(2) SECCHI, B. (1968) Análisis de las Estructuras territoriales, Barcelona, G. Gili, pp. 31 y sigtes.

porta ya en sí mismo el concepto de economías internas o de escala. Si la producción manufacturera artesanal (y después industrial) nació como consecuencia de plus-valías agrícolas que permitieron a los agricultores abandonar tales ocupaciones porque podían comprarlas con el precio de aquéllas, ya se comprende que la exigencia de un umbral mínimo de clientela arranca del mismo origen de la cuestión y por lo tanto es válido incluso para una escala territorial mínima. A partir de ahí las economías de escala se producen a medida que ésta aumenta. Se completa el concepto pensando en que tanto se puede hablar de economías internas activas, referidas a los productos o servicios que se expanden, como de economías internas activas, referidas a los productos o servicios que se expanden, como de economías internas o de escala, pasivas, referidas a la masa de compradores o a la fuerza de trabajo que acude al centro de producción. En cuanto a las economías externas en sus dos tipos, tanto las de localización como las de urbanización, requieren previamente la existencia de una cierta escala, porque sin ésta no puede existir la pluralidad de centros productivos que las economías externas exigen como condición "sine qua non".

Todo ello,

-junto con la accesibilidad (en la que intervienen en sentido lato, la movilidad, los costos de transporte, la localización de recursos naturales y la elasticidad de la demanda);

-con el clima de bienestar material y psíquico (equipo, variedad y libertad);

-y con la fuerza creadora de innovaciones (trabajo y voluntad de creación, cultura, sistema de valores y sistema político),

justifica la formación de las ciudades.

Los conceptos que acaban de enunciarse, aunque dispersamente tratados, son harto conocidos y repetidos en la literatura especializada. Sin embargo conviene deshacer ya desde ahora el concepto de ciudad como sede de industria. La ciudad nace como sede de todo aquello que no es agrícola; y por lo mismo ello quiere decir que la ciudad entra en la Historia como un centro de servicios (hoy decimos

centro terciario). Es precisamente el Maquinismo quien da una falsa idea de la Ciudad industrial que en su tiempo se crea e hipertrofia. La Ciudad industrial-maquinista tiene su justificación histórica en la búsqueda de un mercado de trabajo, precisamente allí donde se abocaban los excedentes humanos del campo y precisamente porque existía y persistía una baja movilidad.

La Ciudad contemporánea, vuelve a ser, como la Ciudad premaquinista el centro de servicios de una área próxima, llámese comarca o Región urbana; todo ello como se verá cumplidamente más adelante. Y tanto es así, que puede decirse y sin temor a error, que la industria no es una componente intrínseca de la Ciudad actual.

Por esta razón, la teoría del lugar central (3), basada en los fenómenos económicos de producción y distribución, por sí sola no puede explicar el hecho urbano. Los lugares centrales son la base para que sobre ellos se dé una concentración de asentamientos estables creada, en cuanto a los empleos, por las economías internas y externas; y en cuanto a la residencia:

- a) por las llamadas fricciones del espacio (accesibilidad).
- b) por la presencia de innovaciones, y
- c) por la libertad de acceso al poder que en ellos se da.

Es evidente que la totalidad de los anteriores presupuestos teóricos se dan profusamente sobre el territorio de Cataluña. La diferenciación del territorio catalán por lo que se refiere a toda clase de recursos, incluidos los paisajísticos y climáticos, es ya paradigmática.

Son paradigmáticos conceptos usuales como los de "Costa", "Depresión central" y "Pirineo"; como los de "Cataluña húmeda" y "Cataluña seca"; e incluso los de Cataluña oriental y Cataluña occidental, a los efectos de englobar las variedades dialectales del idioma. Véase a este respecto los gráficos incluidos en la obra de J.

(3) LOSCH A., Die Raumliche ordnung der Wirtschaft. Su teoría, comentada y ampliada por B.J.L. BERRY y W. GARRISON puede leerse en castellano en el "reader" ya citado de SECCHI.

centro terciario). Es precisamente el Maquinismo quien da una falsa idea de la Ciudad industrial que en su tiempo se crea e hipertrofia. La Ciudad industrial-maquinista tiene su justificación histórica en la búsqueda de un mercado de trabajo, precisamente allí donde se abocaban los excedentes humanos del campo y precisamente porque existía y persistía una baja movilidad.

La Ciudad contemporánea, vuelve a ser, como la Ciudad premaquinista el centro de servicios de una área próxima, llámese comarca o Región urbana; todo ello como se verá cumplidamente más adelante. Y tanto es así, que puede decirse y sin temor a error, que la industria no es una componente intrínseca de la Ciudad actual.

Por esta razón, la teoría del lugar central (3), basada en los fenómenos económicos de producción y distribución, por sí sola no puede explicar el hecho urbano. Los lugares centrales son la base para que sobre ellos se dé una concentración de asentamientos estables creada, en cuanto a los empleos, por las economías internas y externas; y en cuanto a la residencia:

- a) por las llamadas fricciones del espacio (accesibilidad).
- b) por la presencia de innovaciones, y
- c) por la libertad de acceso al poder que en ellos se da.

Es evidente que la totalidad de los anteriores presupuestos teóricos se dan profusamente sobre el territorio de Cataluña. La diferenciación del territorio catalán por lo que se refiere a toda clase de recursos, incluidos los paisajísticos y climáticos, es ya paradigmática.

Son paradigmáticos conceptos usuales como los de "Costa", "Depresión central" y "Pirineo"; como los de "Cataluña húmeda" y "Cataluña seca"; e incluso los de Cataluña oriental y Cataluña occidental, a los efectos de englobar las variedades dialectales del idioma. Véase a este respecto los gráficos incluidos en la obra de J.

(3) LOSCH A., Die Raumliche ordnung der Wirtschaft. Su teoría, comentada y ampliada por B.J.L. BERRY y W. GARRISON puede leerse en castellano en el "reader" ya citado de SECCHI.

Iglésies, citada como A-3 en la bibliografía de este ámbito "Base espacial".

Por esta razón, ésta es una tesis que no hay que demostrar, pues el territorio catalán es por autonomasia un territorio no homogéneo.

2.2- LA DIVERSIDAD DEL POBLAMIENTO

La diversidad del poblamiento no es una consecuencia directa de lo que acaba de decirse. A partir de las desigualdades de recursos propios de un territorio no homogéneo, comienza una cadena de transformaciones e influencias sobre sus habitantes, que lo mismo pueden tender a adquirir mayor diferenciación, como al revés, como se demuestra con las modernas tecnologías, cuando en ciertos casos se llega a poblamientos homogéneos, frutos de la acción cultural, sobre territorios bien distintos. En otro campo de la actividad humana, se encuentra un ejemplo muy claro de lo que queremos decir en el llamado "International Style" que domina la Arquitectura mundial desde los años treinta de este siglo, y en el que ciertas reglas culturales -estéticas y de modernidad- se imponen por encima del clima, la latitud, las horas de insolación y aún las mismas tradiciones constructivas de cada país.

Los diversos y numerosos autores que han tratado este tema desde la Geografía ponen su acento en resaltar la correlación hombre-territorio. Tanto Josep Iglésies (4) como Solé Sabarís (5), Vilá Valentí (6), Rebagliato (7) y el recientemente fallecido J. Soler y Riber (8), elaboran cuidadosamente la lista de los factores determinantes de lo que podríamos llamar a dos niveles:

a) comarcalización natural, basada directamente en los recursos, acepción que incluye como antes se ha dicho no sólo el suelo y el

(4) Véase A3, A4 y particularmente A5 (fig. 1 y 2) de la Bibliografía estudiada.

(5) V. A8 de la Bibliografía estudiada.

(6) V. A6 de la Bibliografía estudiada.

(7) V. A7 de la Bibliografía estudiada.

(8) V. A9 y A10 de la Bibliografía estudiada.

subsuelo, la hidrografía, el clima y el relieve, sinó también el paisaje como patrimonio común caracterizador.

b) comarcalización cultural, que resulta de la actividad del hombre sobre un territorio específico, y que como hemos dicho, que lo general abunda sobre la diversificación natural para hacerla más y más genuina en un proceso biunívoco de acciones e influencias mutuas. En este apartado, y ya en los límites de la Geografía Humana, la peculiaridad de los grupos sociales que se forman, y éstos a su vez conformados por la autonomía o dependencia política con que se dotan al adquirir organización y poder político, son notas que también se reconocen, aunque no tan frecuentemente como las anteriores, en los estudios sobre la diversidad del poblamiento, es decir sobre la comarcalización.

Sin embargo, no se puede olvidar que en la base de las diferenciaciones intercomarcales hay unas claras diferencias intracomarcales, fruto de la división del trabajo y de las relaciones económicas de producción.

Queremos resaltar, como rasgos importantes de lo que más adelante se propone, que sobre el territorio de Cataluña es particularmente importante la diferenciación entre núcleos agrarios o dependientes y núcleos terciarios o capitales. (Los autores que acabamos de citar abordan este tema con el estudio de los mercados comarcales). Tan es así, que dos de las tres preguntas formuladas como encuesta a los distintos municipios catalanes por los autores de la división territorial de 1936 (9) se referían a esta circunstancia.

La Ciudad pequeña, es decir, aquélla que no ha llegado aún a poseer las características metropolitanas, en Cataluña resulta ser un centro de servicios más un área de trabajo de industria manufacturera.

~~Ambos elementos constituyen toda la ciudad, aunque en nuestro entender habitual se reserva este nombre para únicamente el centro de servicios. Históricamente, y en esquemas de pura agricultura, este ejemplo se produjo como origen de las comarcas. Cataluña presenta estas~~

(9) Véase A1 de la Bibliografía estudiada, pág. 51.

características comarcales, atribuída cada comarca a una ciudad centro, desde muy antiguo. Por tanto el fenómeno del área urbana centrado en la suma de ciudad y comarca dependiente se produce con más claridad en los ejemplos puramente agrarios (con capital de comarca) que en los casos mixtos donde la agricultura se complementa con una incipiente industria (ciudad y área urbana).

Volviendo a tomar algo que se ha dicho en el epígrafe anterior, cuando se afirmaba que la teoría de los lugares centrales por sí sola no explica la Ciudad, hay que completar ahora la afirmación con otra que no es en absoluta contradictoria: el área urbana de la ciudad tradicional, todavía no metropolitana, constituye el más estricto cumplimiento de la teoría de los lugares centrales. Se afirma aquí, pués, la unicidad de su conjunto formado por una ciudad-centro, el campo como tal, y los núcleos agrarios o ligeramente industrializados que del centro dependen: a este esquema se puede llamar ciudad-comarca (10).

2.3- LAS AREAS DE POBLAMIENTO DIFERENCIADAS

Las áreas de poblamiento diferenciadas, de las que ya se ha comenzado a hablar en el epígrafe anterior, no sólo deben referirse pués a su peculiaridad diferencial, homogénea para todo el conjunto comarcal, sino que deben también abordarse desde las relaciones de especialización-dependencia, es decir desde el ángulo estructural que tan sólo es describible si se aborda desde la Urbanística.

En el esquema de ciudad tradicional con prolongaciones invisibles hasta los núcleos dependientes, es decir en el esquema de ciudad-mercado o ciudad-comarca. El área urbana es monocéntrica (pués los restantes centros son absolutamente sub-centros con clara dependencia) y además está poseída, en cuanto al movimiento de sus habitantes, de un ritmo pulsatorio que va desde el centro a la periferia (lugares de trabajo) y su recíproco (a lugares o centros de servicios). En su conjunto, tiene menos relaciones con los demás siste-

(10) Esta precursora denominación la utiliza ya Manuel Baldrich en el opúsculo "La ciudad-comarca" publicado por la Diputación Provincial de Barcelona en 1952.

mas exteriores de lo que comúnmente podría creerse: es en cierto modo, pues, un sistema cerrado. Tiene además un limitado dinamismo, que le mantiene en una cierta estaticidad, y que a veces le hace aparecer como residuo del pasado; si esta falta de dinamismo significa equilibrio, la nota no es peyorativa, pero si supone estancamiento o incluso decadencia, aparecerán bastantes elementos de déficit. El área urbana no está enteramente edificada, como sucederá con el área metropolitana, pero sí hay que afirmar que es estructuralmente unitaria y que los espacios de campo y paisaje natural están, siendo lo que són, al servicio del conjunto.

La comarca agraria, o área urbana no industrializada, presidida por una capital de comarca, es la forma más simple. La cabecera constituye, según se ha dicho, el centro de servicios que puede incluir centros de industrialización agraria.

Pero este camino se complica con la industrialización. Hasta ciertos límites, el área urbana sin más puede coincidir con una comarca semi-industrializada y entonces la ciudad-centro es generalmente más un centro terciario que asentamiento industrial (11) y, en todo caso, tan sólo de las industrias más pequeñas (12) (13). Si se afirma que subsiste el esquema, es porque la Ciudad sigue siendo el centro de residencia terciaria mientras los núcleos secundarios siguen siendo los centros de residencia de actividad, en este caso agrícola o industrial.

Cuando tal industrialización crece, los fenómenos complementarios y subsidiarios que aparecen, según enseguida se verá, llevan el modelo hacia otro modelo que llamamos metropolitano. Este es precisamente el tema que se comenta en un próximo epígrafe.

Con lo dicho hasta aquí, se afirma una nueva manera de estudiar la diferenciación comarcal: no tanto con la atención puesta en las ma-

(11) BERRY, B.J.L. y HORTON, F.E., 1970, Geographical perspectives on urban systems, New Jersey, cap. 12.

(12) FLORENCE, Ph. Sergeant, en el libro de SECCHI ya citado, pág. 134.

(13) CAPEL, H. y OTROS, 1970, "La población básica de las ciudades españolas", en Estudios Geográficos, n° XXI, 118, pág. 51-52. Compárese con la cita correspondiente a la nota (12).

nifestaciones visibles del territorio y su consecuente poblamiento, cuando en la línea que se apunta desde la Sociología y el Derecho Administrativo al poner su acento en las relaciones estructurales.

La investigación para descubrir las relaciones -tipificadas- entre los núcleos urbanos agrupados en sistemas es un camino, que sin ser contradictorio con lo tradicional, tiende a alcanzar una mayor objetividad en la deseada delimitación y división de las distintas unidades territoriales coincidentes con las estructuras detectadas.

3. LAS AREAS COMPONENTES DEL TERRITORIO CATALAN

3.1- EL PARALELISMO ENTRE EL CONCEPTO DE REGION Y EL DE CIUDAD MONOCÉNTRICA TRADICIONAL

El paralelismo entre el concepto de región y el de ciudad monocéntrica, deriva de cuanto se ha dicho en el epígrafe anterior.

Si, pues, entendemos que en el contexto catalán, la ciudad tradicional -capital de comarca o subcomarca- es en realidad tan sólo el núcleo terciario y artesanal de una realidad urbana extendida formada por dicho núcleo y sus núcleos menores dependientes, y en último término por todo el territorio comarcal; si, de ahí, estamos afirmando que no hay comarcas sino ciudades-comarca, es también evidente que tal concepto estructural es ampliable a realidades urbanas más complejas: las ciudades formadas, a partir de la segunda mitad del siglo XIX, como aglomeración inorgánica de nuevos ensanches -planeados o no- colocados sucesivamente en corona alrededor del núcleo medieval.

Estas ciudades mayores, que la industria o la especialización de servicios o el fenómeno metropolitano del que enseguida se hablará hizo crecer a partir del antiguo núcleo terciario, aportan un nuevo tipo repartido sobre el territorio catalán. No se trata únicamente de L'Hospitalet, Cornellà, El Prat, Esplugues, Gava o Viladecans situadas todas ellas en el ámbito metropolitano de Barcelona, o de Sta. Coloma y S. Adrián en el de Badalona, sino también de Sabadell, Terrassa, Lérida, Tarragona, Mataró, Reus, Manresa, Gero-

na, Vilanova i la Geltrú, Granollers e Igualada, por citar las que superan la medida tradicional del núcleo de ciudad-comarca, generalmente detenida en el umbral de los 30.00 hab.

En ellas la industrialización llevada a una escala notable, y de otra parte el más elevado nivel de servicios ofrecidos, son características típicas que inducen respectivamente a una mayor complejidad estructural y a aumentar el ámbito de los pueblos dependientes.

Los núcleos urbanos resultantes, verdaderas super-capitales de comarca, permiten sin más ambages hablar de ámbitos supre-comarcales y por ende de super-comarcas.

Pero también aquí el paralelismo entre estas ciudades todavía monocéntricas y el concepto de región es evidente, aunque más compleja de interpretación.

Ocurre en primer lugar, que el área de influencia-dependencia es menos concreta y variable según la función urbana a la que se refiera; en segundo lugar, así como la ciudad aglomerada tiene un funcionamiento estructural poco jerárquico en los escalones intermedios, también la región urbana supra-comarcal presenta esta característica.

Son ejemplos de este tipo de dependencias funcionales, la de Figueras respecto a Gerona, la de Ripoll con Vic, la de Falset respecto a Reus, y las dependencias de Tremp hacia Lérida, de Solsona hacia Manresa, y las de Mora y Amposta respecto a Tortosa; y con la lista no hemos agotado ni siquiera las más significativas.

3.2- EL FENOMENO METROPOLITANO

El fenómeno metropolitano, bien presente en más de un punto del territorio catalán, representa un salto cualitativo importante que permite hablar de él como "la forma realmente moderna del hecho urbano".

Cuando el núcleo central o núcleos centrales, del esquema supra-comarcal que acaba de exponerse se convierte mucho más en un punto de

crecimiento que en un lugar central, según la tesis de Richardson (14) es decir que los crecimientos arrancan de un especial dinamismo del propio centro -que en algo tiene que ver con los recursos naturales de su próximo entorno-, la ciudad y su área urbana están cambiando, en un proceso de metamorfosis interna, sus anteriores y tradicionales características, para entrar en el campo del metropolitano. Seguramente la conjunción de factores humanos, políticos y culturales, con una próspera situación económica podrán explicar el cambio. Sin embargo, el hecho puro y estricto del despegue es ciertamente inclasificable en términos genéricos y habrá o habría que estudiarlo muy particularmente en cada caso.

Llegado el momento, a causa de una mayor movilidad adquirida, los sub-centros absorbidos y el centro tradicional pasan a intercambiar residencia y trabajo rompiendo el esquema de dependencia que atribuía a los núcleos secundarios la residencia de los trabajadores no terciarios y al centro los empleos terciarios y la residencia de los mismos.

En este momento se produce también un crecimiento de la demanda de trabajo no tan sólo en el centro sino también en los antiguos sub-centros, que es muy superior al crecimiento vegetativo normal; esto se explica porque con la transformación ha aumentado el número de potenciales creadores de innovaciones, que ahora pueden serlo los habitantes de cada sub-centro. Es en cierta manera la transposición del conocido principio de que más estimula ser cabeza de ratón que cola de león, y también la verificación de una tesis reciente en la que se afirma que en cierto modo, el desarrollo despolariza (15) porque el territorio se hace más dinámico en todos sus puntos.

En conjunto pues, se concluye la necesidad de una inmigración, ya sea de personas, ya de capitales y bien seguro que de ambas a la vez.

Esta es pues la intrínseca característica metropolitana, necesaria

(14) RICHARDSON, H.W., (1969), Regional Economics, Londres.

(15) LASUEN, J.R. (1969), "On growth poles", Urban Studies, junio 1969.

y a la vez suficiente. Formalmente, ocurre que la ciudad-centro se convierte en madre de otras, según dice la misma etimología, las cuales pasan a su vez a ser ciudades con una peculiar área urbana. Estructuralmente, que la metrópolis recibe flujo de personas y capitales desde allende los límites del territorio al cual vierte sus notas de metropolitaneidad; ésta es la llamada concentración descentralizada o difusa que recibe los "inputs" de un extenso ámbito para pasar a diseminarlos en un ámbito reducido que es el de la propia área metropolitana.

En Cataluña, a los ámbitos metropolitanos de Barcelona, Badalona y Sabadell-Terrassa, en parte fundidos en lo que parece una sola área metropolitana, hoy por hoy se añaden el de Tarragona-Reus-Valls, y durante el periodo estival también una área metropolitana basada en el ocio, centrada en el conjunto Sant Feliu-Platja d'Aro-Calonge-Palamós.

El fenómeno metropolitano es ciertamente disturbador con respecto a las estructuras urbanas, por lo que también lo es, en consecuencia con lo que se ha dicho, respecto a los criterios para la estructuración de la base espacial.

Sin embargo, su insustituible papel en el fomento y la difusión de innovaciones obliga no sólo a manejar su presencia sino también a pensar que de no existir habría que crearlo. Cataluña no sería Cataluña, y aún no sería, de no ser por la metrópoli barcelonesa. Esta es una realidad incontrovertible, que compensa en parte la indudable macrocefalia y sus secuelas perniciosas.

3.3- LOS CAMPOS URBANOS

Los campos urbanos o más concisamente, campos de influencia urbana, representan un último grado entre las áreas componentes del territorio catalán.

Los fenómenos derivados del tiempo libre, la segunda vivienda, y el aprovechamiento específico de los fines de semana den lugar a un ámbito que siguiendo a Friedmann (16) denominamos campos de influen

(16) J. FRIEDMANN, "The Urban Field" en "Journal of A.I.P." noviembre 1965, págs. 312 y siguientes.

cia urbana.

Este nuevo concepto es particularmente útil porque refuerza la dependencia de las regiones periféricas respecto a la región central. De ésta salen los vínculos materializados en viajes que tienen por destino las regiones periféricas. Al mismo tiempo introduce las zonas naturales vírgenes en el esquema de la urbanización entendida en un sentido amplio que ni implica edificación. Completa, además la total dependencia del territorio hacia la ciudad o armazón de ciudades. Finalmente, es una segura palanca de desarrollo para dichas regiones periféricas faltadas de base y dinamismo para pasar a ser verdaderas regiones urbanas.

Se ha señalado como notas características de este nuevo concepto, las siguientes; la consecución de un más amplio espacio vivido, la consecución de una mayor posibilidad de escoger el medio ambiente, aunque sea temporalmente, y una más cómoda y amplia comunidad de intereses entre sus habitantes.

El campo de influencia urbana no tiene la consistencia de una entidad urbana sino que es una dependencia de la región urbana. Los límites, fijados de una forma estimativa y promedia, se ha dicho que pueden cifrarse en el espacio recorrido en un viaje de dos horas o sea aproximadamente unos 150 Kms.

Los campos de influencia urbana no son pues conceptos estructurales como el de región urbana, que sirven claramente para el planeamiento; pero en cambio deben tenerse presentes como una emanación de éstos y que producen incidencias en los sistemas urbano-metropolitanos vecinos.

COMO RESUMEN DE ESTE EPIGRAFE 3 SE AFIRMA QUE EL RECONOCIMIENTO DE LA ESTRUCTURA DE POBLAMIENTO: LLAMADA POR ALGUNOS "ARMADURA URBANA", APORTA UNA VIA DE INVESTIGACION SOBRE LA ESTRUCTURA DE LA BASE ESPACIAL SUFICIENTEMENTE RICA Y ELABORADA POR LAS SUCESIVAS GENERACIONES DE HABITANTES, INCLUIDA LA ACTUAL, PARA QUE EN SU MANEJO Y OPERATIVIDAD QUEDEN INCLUIDAS TODAS LAS DEMAS DIMENSIONES, OBJETO DE LAS INVESTIGACIONES CLASICAS.

4. VALOR DE LAS DELIMITACIONES POLITICO-ADMINISTRATIVAS SUPERPUESTAS

4.1- ASPECTOS GENERALES

Aspectos generales de esta cuestión son los que se desprenden de considerar el tránsito de las estructuras simplemente socio-económico hacia un estado de madurez y autoorganización, y consecuentemente de demanda de autonomía y poder; por el cual alcanzan a sancionar públicamente su propia estructura y se otorga valor político-administrativo a la entidad territorial correspondiente, más la parcela de poder que por ley le corresponda, no sólo para su autogobierno sino también para la participación en el gobierno de las entidades colectivas en las que se integra.

Según esta visión, por tanto, ocurre considerar:

- a) que la delimitación territorial político-administrativa no está simplemente superpuesta sino que directa o indirectamente emana de la propia capacidad de organización y de la demanda de poder autogestionario.
- b) que la delimitación político-administrativa de un territorio tiene como efecto inmediato reforzar la conciencia de grupo y los caracteres diferenciales de los pobladores del mismo.

De aquí se desprende la importancia de las divisiones político-administrativas del territorio y de sus efectos directos e indirectos sobre la comunidad de los administrados.

Por lo que se refiere a los efectos indirectos, su poder configurador es grande y por tanto la fijación de las unidades es una operación arriesgada. Sin embargo, el contenido funcional directo es la fijación de niveles de dotación o mejor aún de autonomía en la producción de determinados servicios, que la comunidad delimitada asume como tarea que debe organizar en su propio seno.

4.1- UMBRALES POLITICO-ADMINISTRATIVOS

Umbrales político-administrativos, es decir, los límites máximos y mínimos de las unidades de servicio asumidas, son los criterios distintivos que marcan estas delimitaciones. Si, pues, como se ha dicho antes, la delimitación político-administrativa viene a coronar

y consagrar -a perfeccionar en su más estricto sentido- una realidad anterior adherida a un determinado territorio, ahora añadimos que la naturaleza y extensión de sus límites depende de su contenido.

Umbral es la palabra usada en las Ciencias Sociales para designar el límite de servicio de una unidad.

En el caso de Cataluña, como en tantos otros territorios, los umbrales son diversos pero no múltiples. Es decir que son tipificables. Aquí comienza, pues, la discusión de los llamados niveles de agrupación, en función de los tipos que se admitan; los cuales a su vez dependen no del albedrío del ordenador del territorio sino del compromiso político-administrativo a la hora de fijar y equipar los distintos niveles de servicio.

A simple vista, esta parecería una discusión más bien impropia de un estudio sobre la base espacial, y nada más erróneo que este parecer.

El estudio de la base espacial, tal como se ha presentado en el epígrafe 1.1 inicial requiere ineludiblemente una sanción político-administrativa, tanto si es a los meros efectos de dividir para gobernar mejor, como si se pretende, con mirada puesta en más elevados horizontes, facilitar el progreso de las comunidades mediante su autogobierno en la medida que sea posible y útil.

Los niveles tipificables son evidentemente y por lo menos tres: el de los municipios, el de las comarcas y el de las regiones o agrupaciones supracomarcas.

A la luz del enforque urbanístico asumido en el apartado anterior, tales niveles deben ser ya familiares:

a) el municipio corresponde tradicionalmente a la unidad de poblamiento básica, formada generalmente por un sólo núcleo habitado cuyas características funcionales pueden ser muy distintas.

b) la comarca representa la ciudad discontinua formada por dos tipos de municipios: el núcleo central o capital de comarca y los núcleos dependientes.

c) la región supracomarcas refleja la existencia de una entidad urbana, también discontinua que se pone a nivel de las ciudades aglomeradas propias de la era post-maquinista, pero sin llegar a estar inmer

sas en los fenómenos metropolitanos.

4.3-MUNICIPIOS Y COMARCAS

Municipios y comarcas son los niveles comúnmente admitidos por los juristas que recientemente han abordado desde el punto de vista administrativo el tema de la base espacial.

La reforma de la Administración Local en Cataluña es un tema sobre el que han profundizado diversos autores, y para comprobarlo basta con leer las citas bibliográficas C11 y C12 reseñadas al final del área "Base espacial", del presente trabajo.

En el primero de dichos estudios, un autorizado grupo de juristas se pronuncia decididamente por los niveles municipio y comarca, en exclusividad. En el segundo, uno de los autores del primer trabajo, teoriza cumplidamente sobre el tema, pero ya con aceptación del llamado "Tercer nivel", del que se tratará en el epígrafe siguiente.

Por el contrario, en otro trabajo (v. cita bibliográfica C2) se aboga por la reducción a dos niveles, pero con supresión del municipio tal como hoy es desde el punto de vista territorial, de modo que los gobiernos comarcales hicieran las veces de gobiernos supra-municipales y en sustitución de aquéllos.

El modelo que se propugna en el presente estudio es consecuente con el enfoque basado en la estructura urbana que se anuncia en el apartado 3 anterior; y es hasta cierto punto eléctico respecto a los trabajos citados.

Nuestros puntos de vista al respecto son los siguientes:

1º: El tema de la configuración física y configuración administrativa de los municipios son ciertamente dos problemas latentes, cuya urgente resolución está en la base de todo tratamiento espacial de Cataluña.

2º: Debería abandonarse el tratamiento uniforme que ha sido tradicional en los municipios españoles, y establecer de dos a cinco tipos de municipios diferentes, con distintas atribuciones y regímenes, en función de su dimensión; y por lo que se refiere a Cataluña, diferente también en función de la división comarcal y regional que se espe

ra y que aquí se estudia.

32: Por lo que en concreto se refiere al centro urbano sede de la administración comarcal (sean los que fueren los contenidos que hubiera recibido) bastaría con ampliar el concepto de municipio de clase "standard" para tener un municipio de clase 2, en el que se concentrarían los servicios de ámbito comarcal.

Con ello no se haría más que reconocer administrativamente lo que ya ocurre -según se ha dicho en el apartado anterior- como resultado de la estructura urbanística de la comarca, donde el núcleo capital es, a fin de cuentas, como un gran municipio que tiene funciones de servicio más allá de sus estrictos límites municipales; y por esta razón deberá también tener más amplias dotaciones y equipo.

4.4- LAS REGIONES POLITICO-ADMINISTRATIVAS

Las regiones político-administrativas constituyen el denominado tercer nivel, que ha sido motivo de controversia principalmente por dos razones:

- a) por entrar en colisión o en coincidencia, según se mire, con la entidad provincia, que si permanece es un evidente tercer escalón.
- b) por significar la territorialización de una entidad juzgada como meramente administrativa y no funcional, con lo que casi se venía a decir que era una entidad gratuita.

Ambas objeciones son salvables.

Por lo que se refiere a la primera, el prof. Argullol (v. cita bibliográfica C12) en un trabajo reciente ha analizado sobradamente todas las posibilidades de fundir las provincias con los requeridos ámbitos regionales (de tercer nivel), o bien de pasarlas a un cuarto nivel para el engarce con la Administración del Estado. Las elaboraciones teóricas sobre el tema parecen agotadas, ~~y a la espera de una~~ resolución política.

Aquí decimos, a la luz de las consideraciones hechas, que resulta totalmente superfluo el nivel provincial como no sea en dos casos extremos: o bien a nivel de una única provincia para todo el territorio de Cataluña, o bien tantas provincias como regiones dependientes

de la Generalidad.

Si se supone resuelto y se puede dejar de banda el tema de la provincia, por lo que se refiere a la superposición de divisiones político-administrativas del nivel supra-comarcal, creemos, a diferencia de lo que se ha dicho para la comarca, que en los centros urbanos en los que radiquen tales capitalidades, no podrán coincidir los organismos de tercer nivel con los del municipio local.

Y ello por diversas razones:

a) porque en el caso de las comarcas, el municipio tipo 2 respondía a una realidad comarcal e histórica que salvaba lo que pudiera tener de innovación contracorriente; lo cual no ocurriría con los centros de región político-administrativos.

b) porque en éstos, no sólo se acumularían algunas funciones emanadas del territorio regional, sino que con mucha más frecuencia recibirían funciones desconcentradas desde el Gobierno de la Generalidad; cosa que no debería necesariamente ocurrir en las simples capitales de comarcas.

c) porqué aún en el caso de que las comarcas recibieran el encargo de atender a funciones desconcentradas desde Barcelona; estas funciones deberían ser sectoriales pero no globales (por ejemplo el planeamiento); y por el contrario, las funciones desconcentradas a las ciudades capitales de región, deberían serlo globalmente, y tan sólo diferentes de las centrales en el grado de intensidad o complejidad, pero nunca divididas, con desconcentración de un departamento y de otro no.

B- LA CONFIGURACION NORMATIVA DE CATALUÑA
=====

6

B- LA CONFIGURACION NORMATIVA DE CATALUÑA

=====

1. LA CONFIGURACION DEL CONJUNTO CATALAN

El espacio histórico de Cataluña, modernamente sancionado en 1833 como la suma territorial de las provincias de Barcelona, Gerona, Lérida y Tarragona, no tiene hoy más reivindicaciones que las perdidas - comarcas catalanas del Rosellón, Vallespir, Capcir y Alta Cerdeña, administrativamente francesas desde 1959, al bajar la línea fronteriza entre España y Francia desde la cordillera de las Corberas hasta la de las Alberas como estribaciones ambas que son de los Pirineos - más orientales.

A poniente de estos territorios, la frontera deja al margen otro país catalán, el Principado de Andorra, que siempre tuvo su plena autonomía política reconocida por los Estados limítrofes, ya desde los inicios del siglo XI, por lo que aquélla nunca ha sido cuestionada.

Muy distinto es el reconocimiento que el Estatuto de 1979 hace de las peculiaridades regionales del Valle de Arán. Esta región, la única situada en la vertiente atlántica de todo el territorio catalán, basa su particularidad en la posesión de una lengua autóctona distinta del catalán. El aranés es una variante del gascón, a su vez variante dialectal de la lengua occitana. Si nunca se ha planteado su autonomía política tampoco se ha cuestionado, "a contrario sensu", la pertenencia del Arán al territorio de Cataluña.

En el límite occidental, son precisamente las razones lingüísticas - las que han permitido calificar de "franja de Poniente" a los territorios aragoneses situados más allá y a lo largo de la línea administrativa del Principado de Cataluña; donde sus habitantes desde hace siglos tienen la doble condición de aragoneses "de jure" y catalanoparlantes "de facto".

~~Yendo de Norte a Sur, y una vez reconocida la presencia del catalán en tierras aragonesas (pertenecientes a las tres provincias administrativas), la línea divisora no crea ningún problema para la integridad de la Baja Ribagorza, pero sí para la comarca de Pont de Suert - (Alta Ribagorza) como se dirá más adelante. Tampoco se altera, debido a la línea separadora, la integridad de La Litera ni del Bajo Cin~~

ca, pero sí ciertamente más al Sur en las comarcas catalanas de la Ribera de Ebro y Terra Alta, y en la predominantemente aragonesa de Matarraña.

Para explicar estas relativas incongruencias, hay que recurrir a la historia.

La frontera entre el Reino de Aragón y el Condado de Barcelona estuvo situada sobre la línea del Cinca porque Jaime I así lo ordenó con vistas a una reparticipación de sus estados entre sus hijos. Sin embargo, en 12 de octubre de 1300, el conde-rey Jaime II la mandó trasladar hacia Oriente, hasta coincidir con los límites actuales, es decir la línea del Noguera Ribagorzana, la "clamor" de Almace-lles y el curso del río Algars hasta llegar al macizo de Beseit.

La divisoria con el Reino de Valencia, es decir entre las actuales comarcas del Montsià (Cataluña) y Maestrazgo (País Valenciano), está situada sobre el río La Sènia desde que así lo estableció Pedro III en el siglo XIII, por lo que tampoco esta línea presenta ningún problema de confusión.

En resumen, el Tratado de los Pirineos de 1659, y mucho antes la propia acción delimitadora de los Condes-Reyes de la confederación catalano-aragonesa durante el siglo XIII, fijaron los lindes territoriales de lo que hoy es el territorio estricto de Cataluña, base espacial del presente "Reconocimiento Territorial".

G

2. LA CONFIGURACION DE SUS COMPONENTES TERRITORIALES

2.1- LOS ANTECEDENTES HISTORICOS

Los antecedentes históricos constituyen desde aproximadamente el co-mienzo de nuestra era las bases antropológicas, sociales y políti-cas que sucesivamente han ido fundiéndose en el crisol de un mismo territorio, para hacer el territorio de Cataluña tal como lo conoce-mos hoy.

La publicación reseñada como A1 en la bibliografía que figura al final de este estudio sobre el espacio catalán, expone en el capítulo I titulado "Les divisions territorials antigues" un buen resumen de lo que fueron estas divisiones hasta llegar a los tiempos mo

ernos, en el tránsito entre los siglos XVIII y XIX.

En síntesis, puede decirse que las divisiones más antiguas, hasta el siglo VIII, apoyan más en centros militares (que con la cristianización pasan a ser sedes episcopales) y por tanto se sitúan con la atención puesta en razones estratégicas y con menor atención hacia el territorio circundante; mientras que a partir de la Reconquista (que en Cataluña termina en 1153) y según un fenómeno que señala H. Pirinenne (17) como general en toda Europa, la aparición de los burgos (llamados corrientemente "vici" en Cataluña, según la denominación latina medieval) señaló un cambio importante en la estructuración del territorio que pese a los condados, pasó a concentrarse sobre los centros de mercado, verdaderos "lugares centrales" según la terminología científica actual, y que ha perdurado hasta - nuestro tiempo en forma de comarcas.

Puede decirse también, que las divisiones gubernativas de la Alta Edad Media y Edad Moderna, primero en veguerías (territorio del "veguer" o vicario del poder real) y después de 1714 en corregimientos si bien en extensión y alcance administrativo fueron "grosso modo" homologables con las modernas regiones de la división de 1936, en su delimitación concreta estuvieron muy marcadas y deformadas por los territorios de los grandes señoríos feudales y post-feudales - (caso del vizconde de Cabrera), y aún por los límites de las diócesis (caso del corregimiento de Gerona).

En el tránsito entre la Baja y Alta Edad Media, es decir precisamente cuando Cataluña está empeñada en la Reconquista de su territorio nacional, se produjo la importante caracterización de la Cataluña Vieja, al Norte de la frontera estavilizada durante todo el siglo XI en una línea perpendicular a la costa que cruzaba la actual comarca del Penedés, y más al Sur y Poniente la Cataluña Nueva que sería reconquistada durante la primera mitad del siglo XII.

2.2- LA DIVISION PROVINCIAL DE 1833

La división provincial de 1833, cuya gestación arranca de la Consti-

(17) H. PIRENNE, 19 , "las ciudades de la Edad Media", Alianza Editorial, Madrid.

tución de 1812, tiene sus precedentes inmediatos en los intentos uniformistas (es decir, para ayudar a borrar la conciencia popular de los antiguos Reinos Señoríos) del iluminismo de Carlos III y su ministro el Conde de Floridablanca; pero fue la invasión napoleónica la que había de traer el primer ensayo, hecho a imagen y semejanza de los "départaments" del vecino país, que para Cataluña supuso la primera división en cuatro unidades territoriales distintas.

El proceso emanado del espíritu de las Cortes de Cádiz, tuvo los altibajos característicos de la época en la que los períodos liberales y absolutistas se sucedían con frecuencia. A la división proyectada en 1812 siguieron las divisiones provisionales de 1821 y 1822, hasta llegar al 30 de noviembre de 1833 en que Javier de Burgos decretó la división actual, que llevaba implícita la aparición de las Diputaciones y de los Gobernadores civiles, que todavía perduran.

Por lo que se refiere al territorio de Cataluña cuyo estudio nos ocupa, es interesante señalar que de la comparación de las cuatro propuestas se desprende que las mayores vacilaciones se produjeron siempre con respecto a los límites de la provincia de Barcelona, y en concreto:

- a) en los límites del pre-Pirineo y Pirineo, con la fluctuante adscripción de la comarca de la Cerdeña (y también con el Ripollés y el Solsonés) (18).
- b) en la adscripción debilitativa de la parte más septentrional de la comarca del Maresme y la más meridional de la de La Selva, a la que algunos autores han llamado "Marina de la Selva", y que hasta nuestros días constituye una parte del territorio diocesano de Girona situado dentro de la provincia administrativa de Barcelona.
- c) en la pertenencia alternativa, ora a Barcelona, ora a Tarragona, de la comarca del Alto Penedés.

(18) Véase, a este respecto, el gráfico que figura en la pag. 41 de "La Divisió Territorial de Catalunya" (cita bibliográfica Al, al final de este estudio)

Como tendremos ocasión de argumentar al final del apartado siguiente, estos últimos territorios tienen hoy una importancia capital como primera sede de estrategias frente al avasallador foco metropolitano de Barcelona; y en cuanto a la Cerdaña, separada de la ciudad y territorio gerundense por un puerto de 1800 m. de altura, presenta todavía esta cuestión latente.

Si nos referimos ahora a la división provincial vigente, es decir -para Cataluña- la de 1833, hay que decir de sus límites que son extraordinariamente coincidentes con los que, con criterio de total libertad se fijaron en 1936 al establecer la División en comarcas. Tan sólo resulta flagrante la partición en dos de la Baja Cerdeña, y aún la de la comarca de la Segarra, si bien ésta se repite nuevamente con la División de 1936.

Por ejemplo, y para los límites de la provincia de Barcelona con les de Gerona, Lérida y Tarragona, bastaría con segregar cuatro municipios (19) y con agregar otros cuatro (20) para que en todo fuera coincidente con las líneas de 1936 (21).

2.3- LA DIVISION TERRITORIAL DE 1936

La División Territorial de 1936 señala el fin de un período de conformismo y consecuente arraigo de la división provincial, que tuvo sin embargo sus oponentes a partir de la "Renaixença" con el nacimiento de los movimientos comarcalistas, todavía a caballo entre la Geografía, las Ciencias Naturales y el naciente Excursionismo.

(19) Focjars de Tordera (La Selva) y los de Santa María de Besora, San Quirze de Besora y Montesquiu (Ripollés)

(20) Viladrau y Espinelves (Osona). Gósol (Berquedá) y La Molsosa (Anoia).

(21) M. RIBAS i PIERA, 1960, "Notes sobre el recent Pla General d'Ordenació Urbanística de la província de Barcelona", publicado en "Serra d'Or", II-8, del mes de agosto.

Pau Vila al enjuiciar la división provincial de 1833 en un texto muy explícito que traducimos de su original catalán resume en pocas palabras el porqué de la oposición catalana: "No obstante, esa división al ser aplicada a territorios constitutivos de una verdadera nacionalidad como es el caso de Cataluña, pasaba a ser entorpecedora con respecto a las actividades generales del país. Además, resultaba menos adecuada a la realidad que las veguerías y corregimientos, pues estas divisiones antiguas tenían la gran ventaja de estar inspiradas y controladas por órganos centrales de gobierno, de justicia y de administración radicadas en Barcelona, con lo que Cataluña conservará así una cierta unidad orgánica." (22)

En la esfera geográfica, desde el fin del siglo hasta 1936 se suceden las propuestas de estructuración comarcal. Y en el terreno político, tanto las "Bases de Manresa" (23) como la llamada 'Constitució de la Havana (24) abogan por la división territorial en comarcas, como sedes de organismos de gobierno del país.

Los Juegos Florales de 1897 premiaban la división comarcal inédita de Mossèn Norbert Font i Sagué. (25) Sin embargo, con el régimen de pre-autonomía que culminó con la promulgación del Estatuto de autonomía catalán de 1932, el tema se inició y enseguida pasa a manos de la Generalidad que creó enseguida una Ponencia de estudio - de la División Territorial de Cataluña bajo la presidencia del Consejo de Gobernación, y con la vice-presidencia efectiva de Pau Vila y secretaría a cargo de Josep Iglésias.

El encargo recibido se centraba en:

a) documentarse sobre el concepto popular de las comarcas

(22) En el Cap. II, pag. 43 de "La Divisió Territorial de Catalunya, tantas veces citada.

(23) Fruto de la Asamblea convocada en 1892 por la Unió Catalanista. Véase la base 59.

(24) Proyecto de "Constitució provisional de la República Catalana" aprobada por la Asamblea constituyente del separatismo catalán reunida en la Habana en 1928.

(25) Un croquis ilustrativo está publicado por los autores de "La División Territorial de Catalunya" en la pag. 55 de dicha obra.

- b) fijar los ámbitos de los mercados, y
- c) hacer una revisión crítica actualizada de la división en partidos judiciales, por lo cual un importante material de trabajo fué el resultado de la encuesta lanzada a todos los municipios de Cataluña, con tres preguntas:

1º : ¿A qué comarca crééis que pertenece vuestro pueblo?

2º : ¿A qué lugar acudís como mercado principal?

3º : ¿Acudís también a algún otro mercado?

El 13 de septiembre de 1932 se aprobó el primer proyecto de "demarcaciones" (26), desarrollado únicamente a dos niveles, es decir a los niveles de los municipios y de 38 comarcas.

El 12 de Octubre de 1932, se aprobó el segundo y definitivo proyecto que incorporó las divisiones de tercer nivel, o sea supracomarcas, en 9 regiones. En Abril de 1933 se publicó bajo el título "Divisió Territorial. Estudis i Projectes. Nomenclàtor de municipis".

Finalmente, por Decreto de 27 de Agosto de 1936 se puso en vigor la División y mediante otro Decreto de 23 de Diciembre del mismo año se precisaron nominativamente la adscripción de todos los municipios de Cataluña a una Comarca y éstas a una Región.

Tal como se justifica en el epígrafe 1 del apartado I, el presente "Reconocimiento Territorial" está basado en la División que acabamos de comentar, por lo que su presentación detallada es obvia y a la vez superflua. En el Epígrafe 3.1. que sigue, se aborda hasta donde es posible un comentario crítico a la División de 1936, por lo que a él nos remitimos.

2.4- LOS ESTUDIOS POSTERIORES

Los estudios posteriores se desarrollan a lo largo de un período de más de cuarenta años, de los que tan sólo los cinco últimos corresponden a un clima favorable para la libre manifestación de opiniones sobre un tema particularmente reprimido durante los años precedentes.

(26) Publicado en la pag.59 de la "División Territorial de Catalunya".

Es interesante comprobar que en el "Plan general de ordenación urbanística de la provincia de Barcelona", redactado por la Oficina Provincial de Urbanismo de Barcelona entre 1949 y 1959 (27), aunque limitado al territorio provincial de Barcelona como su mismo nombre indica, utiliza la división comarcal de 1936 como base de los análisis efectuados, y en el capítulo VIII de la Memoria titulada "Estructura urbanística de la provincia" la propugna como base de una estructura combinada con sub-agrupaciones de municipios que denomina núcleos.

En 1960 la Delegación en Barcelona de la Administración del Estado en materia de Urbanismo y Planeamiento, planteó un tímido intento para acometer el estudio territorial de Cataluña. Lo mismo se intentó, aunque sin la aceptación oficial de la iniciativa, por parte del Equipo Técnico que preparó el llamado Esquema Director del Area Metropolitana de Barcelona. Estos intentos dieron pie, sin embargo, a que algunos años más tarde se publicaran algunos artículos sobre el tema de la estructuración territorial de Cataluña, (citados como D 1 y D 2 en la bibliografía final).

La publicación de la "Gran Enciclopèdia Catalana", iniciada en 1969 recalca una vez más la vigencia de las comarcas, aunque no siempre se mantiene fiel a la División de 1936.

Paralelamente, la "Geografia de Catalunya" editada por Aedos entre 1959 y 1974 en la que colaboraron todos los geógrafos catalanes con sagrados en aquellas fechas, supone un fuerte estímulo para la obligada recurrencia al hecho comarcal y a la División de 1936, por lo menos en aspecto descriptivo.

Pese a las dificultades en abordar públicamente el tema, en 1975 el geógrafo E. Lluch dió una memorable conferencia sobre el tema en los locales de ESADE en Barcelona.

(27) Dirigió el equipo técnico el arquitecto Manuel Baldrich Tibau. El Plan se publicó en dos volúmenes, el primero (Memoria) en 1959 y el segundo (Normas) en 1963, bajo los auspicios de la Delegación Provincial del Ministerio de la Vivienda. Fué aprobado definitivamente en 15 de abril de 1963.